

YÜCELİKTE TENHALIK

BAHTİYAR
VAHAPZADE

ÖTÜKEN

ÖTÜKEN

Bahadır

YÖLLÜKDE

YÖLLÜKDE

YÖLLÜKDE

YÖLLÜKDE

YÖLLÜKDE

YÖLLÜKDE

Bahtiyar Vahabzade

YÜCELİKDE TENHALIK

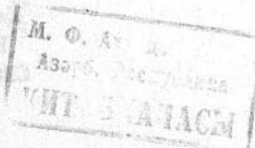
Türkiye Türkçesine Aktaranlar:

Fatih Ordu
Seriyye Ağayeva
Melahet İbrahimova

B-11620

ÖTÜKEN

W 6 (2A3)

YAYIN NU: 408
EDEBİ ESERLER: 206

ISBN 975-437-273-X

ÖTÜKEN NEŞRİYAT A.Ş.
Tel: (0212) 251 03 50 • Faks: (0212) 251 00 12

Kapak Düzeni: Nur-Olcay Okan
Dizgi-Tertip: Ötüken
Kapak Baskısı: Birlik Ofset
Baskı: Özener Matbaası
Cilt: Yedigün Mücellithanesi
İstanbul- 1998

İÇİNDEKİLER

Ben Türk'üm / 7
Azerbaycan-Türkiye / 8
Anadili / 9
Kök / 11
Kendim Olmalıyım / 12
Fikir Kanatları / 13
Yeter / 16
Küçük Pencere / 18
İyi de, Yaman da / 20
Gazel / 21
Aluşta'da Emethan Sultan'ın Heykeli / 22
Ana Hediyesi / 25
Seyiz Keçi / 26
İçtim Ağladım / 28
Dünyamız Değişsin / 30
Utandırım / 31
Gam Şadlık / 36
Türkiyem Benim / 37
Ömür Ceza Müddeti / 40
Yeniden Yaşamak / 41
Bir Duyguda Beş Duygu / 42
Hürmet-Rüşvet / 43
Rüzgar-Ot / 46
Yıkın Çeperleri / 49
İki Kör / 50
Unutkanlık / 51
Sahibi Var, Özü Yok / 54
"Balta Darbesinden" / 55
Fahriye / 56

Siz Ey Susadıkça Tuz Yalayanlar / 60

Eğri Yollar / 62

Esaret-Azatlık / 63

Cephe-Masa / 64

Hani Dünya Dönüyor / 65

Bezekli Saatler / 67

Nisan Bir / 68

Nasıl Düz Geçem / 69

Bir Tanrım Bilir / 70

Sefer / 72

Şehit Anası / 73

Ne Kadar Dönükmüş / 75

Yücelikte Tenhalık / 77

Nefs-Vicdan / 78

İlk Günah / 80

Nereye Gidiyor Sabahımız / 83

Ömür Bir Rüya / 87

Dua / 89

Zaman Aldanmadı / 91

Hamiya Borçluyum / 92

Uykuda Ölüm / 94

Zindanda Takvim / 95

Arzusuz Yaşamak Arzusu / 97

Oda Mahkumu / 99

Pazarda / 101

Bir Selama Değmedi / 103

KOŞMALAR, GERAYLILAR

İlahi / 107

Değil mi? / 108

Nere Gider? / 109

Gün Batmak İçin / 110

Eski Dertle Ben / 111

Dünyanın / 112

Aman Hey / 113

Öz İçindedir / 114

Yavaş Yavaş / 115

Haksız İşten Sakla Beni / 116

Ne Sen Sensen, Ne Ben Benem / 117

Bulanır / 118

İki Korku (Poem) / 119

Ben Türk'üm

Sen bizi aldattın yıllardan beri
Ben çark-ı felekten ders götürmüşüm¹
Özge² anasından süt emenleri
Elin hizmetinde duran görmüşüm.

Yeter sebatımız, ölümden beter
Eski pazardaki o eski nırha³.
Milleti yüz yere bağladım, yeter
Yüz arkın suyunu katma bir arka

Aslımı, neslimi tanıyorum ben
Ben melez değilim kendimden ürkem
Sen kimsin, sen nesin kendin bilirsin
Ben ilk kaynağımdan Türk oğlu Türk'em.

Ispattır, delildir aklın kıblesi
Değişebilirsin adımı ancak.
Son nefesime dek kalbimin sesi
"Türk'üm" gerçeğini fısıldayacak.

¹ almışım ² başkalarının ³ eski pazara yeni fiyat.

Azerbaycan-Türkiye

Bir ananın iki oğlu
Bir ağacın iki kolu
O da ulu, bu da ulu

Azerbaycan-Türkiye

Dinimiz bir, dilimiz bir
Ay'ımız bir, yılımız bir
Aşkımız bir, yolumuz bir

Azerbaycan-Türkiye

Bir milletiz, iki devlet
Aynı arzu, aynı niyet
Her ikisi Cumhuriyet

Azerbaycan-Türkiye

Birdir bizim her halimiz
Dileğimiz, hayalimiz
Bayraklarda hilalimiz

Azerbaycan-Türkiye

Anayurd'da yuva kurdum
Ata yurda gönül verdim
Ana yurdum, Ata yurdum

Azerbaycan-Türkiye

20 Mart 1996

Anadili

Dil açarken ilk defa "Ana" söylüyoruz biz,
"Anadili" adlanır bizim ilk dersliğimiz.
İlk türkümüz ninniye anamız öz südüyle
İçirir ruhumuza bu dilde gile gile¹.

Bu dil-bizim ruhumuz, aşkımız, canımızdır,
Bu dil-birbirimizle ahd-ı peymanımızdır.
Bu dil-tanıtmış bize bu dünyada herşeyi.
Bu dil-eccadımızın bize verip gittiği
En kıymetli mirastır; onu gözlerimiz tek²
Koruyup nesillere biz de armağan vererek.

Bizim yüce dağların sonsuz azametinden,
Yatağına sığmayan çayların hiddetinden,

Bu topraktan, bu yerden,
Elin bağrından kopan yanıklı türkülerden
Güllerin renklerinden, çiçeklerin iğinden,³
Muğanın⁴, bozkırların sonsuz genişliğinden,
Ak saçlı dedelerin aklından, kamalından,
Düşman üstüne koşan o Kıratın nalından
kopan sestən sıyrıldın.

Sen halkının aldığı ilk nefesten sıyrıldın.

¹ gile-gile: yudum yudum

² tek: gibi

³ iğinden: kokusundan

⁴ muğan: Azerbaycan'da büyükçe bir ova

Anadilim, sendedir halkın aşkı, hikmeti,
Araboğlu Mecnun'un derdi sende dil açmış.
Yüreklerle yol açan Fuzuli'nin san'atı,
Ey dilim, kudretinle dünyalara yol açmış.
Sende benim halkımın kahramanlıkla dolu
tarihi varaklanır⁵.

Sende nice bin yıllık benim medeniyetim,
şan şöhretim saklanır.

Benim adım, şanımsın,
Namusum, vicdanımsın!

Size ey doğma dilinde konuşmağı ar bilen,
Bunu iftihar bilen
Fiyakalı züppeler!
Size bin nefretim var!
Ruhunuzu okşamaz koşmalar, telli sazlar!
Bunlar hep benim olsun.
Ancak vatan ekmeğı,
Bir de ana yüreğı
Sizlere ganim⁶ olsun!

1954

⁵ varaklanır: sayfalanır

⁶ ganim: haram

Kök

Ağaçlar
Kök üste boy atır,
Yücelir.
Ağaçlar
Kökünden güç alır.

Dünyada
Herşeyin kökü var.
Kökü var
Toprağın, taşın da...
İnsansa kökünü
Gezdirebilir başında.

1967

Kendim Olmalıyım

Kendini derkeyle, kendini anla,
Ya ona, ya buna baş eđdin, yeter
Yadlara bu kadar yalmanmađınla¹
Kendine dűşmansın özgeden² beter.

Bizim bizliđimiz gitti büsbütün
Nerede azamet, nerede gurur?
Dünyaya hükmeden koca Şark³ bugün
Batı'nın hükmüyle oturur durur.

Yada eğilmekten⁴ vallah, yorulduk,
Bıkmadık özgeyi yamsılamaktan⁵
Bitti benliđimiz, tanınmaz olduk
Temiz kanımıza kan calamaktan⁶
Tanınmak istemir bu dünya bizi,
Taklide bođdurduk benliđimizi.

Tanınmak isterim kendi sesimle
Yeter yaşıadığım bir mahkûm gibi.
Dünyanın gözüne yahşı⁷, pisimle⁸
Görünmek isterim olduđum gibi.

Ne isem, ben o'yum, karayım ya ak,
Niçin başkasına benzemeliyim?
Kendim olmalıyım, ben kendim ancak,
Kendim deđilimse, demek hiç neyim.

Temmuz, 1996

¹ yalmanmak: yaltanmak ² özgeden: başkasından ³ Şark: Doğu ⁴ yada eğilmek: başkalarına boyun eğmek ⁵ yamsılama: taklit ⁶ calamak: eklemek; burada başka milletin kıızıyla evlenmeye işaret ediliyor. ⁷ yahşı: iyi ⁸ pis: kötü

Fikir Kanatları

Benim kanatlarım var:
Şirin şirin arzular,
Büyük-büyük hayaller
Kanatlarımdır benim!...
Dünya-kanatlarıma
çok küçüktür,
küçüktür;
Kâinattır Vatanım!...

Arzular dünyasına
Uçan zaman akıllar
Yarandı efsaneler,
esatirler, masallar...

Uçarım,
Hey!...
Uçarım!...

Ben
Tepe,
Düz
Bilmiyorum.

Gece,
Gündüz
Bilmiyorum!

Hayalin bir hududu,
Hayalin bir haddi yok!
Göklerin serhaddi yok!

Kuşlar niye azaddır?
Azadlığın benzeri
Yaşiyor kuş adında.

Azadlık
Uçar,
Uçar,
Kuşun serhad bilmeyen
O koşa kanadında.

Fikrin kanadları da
Azaddır!
Serhaddi yok!

Sema gibi haddi yok!...
Fikirde bin hal olur.
Bazen semanın özü
Fikre darıskal olur.
Uçar,

Uçar
Hayaller
Semadan da o yana.
Boşlukta menzil mi var?
Orda fikrin kanadı,
Karar tutup dayana?...

Sen kendimi görürsün.
Dayanmışım önünde
Sal kaya,
Lal taş gibi!
Sen ki, göremiyorsun
Semadan da o yana
Uçabilen fikrimi!...

Ne kadar istiyorsan
Bak!

Yüzüme bak!
Ne gam!
Benden çok çok büyüktür
Ayakları başımda,
Başı,

Sonsuz semada
Süzen fikrim, düşüncem!...

Ben azadım, azadım!
İstediğim aleme
Çeker beni hayaller...
Beni yerden kaldıran,
Haddi hukuku kıran
Fikir kanatlarım var.

Yeter

"Bizim müdrik
aksaçlı
kahraman
elimiz var.

Bizim koç Koroğlu'muz,
Bizim Nasreddin'imiz,
Bizim Fuzuli'miz var!"

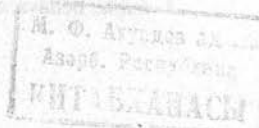
Vallah, bunu çok dedik,
Billah, bunu çok dedik.
Ancak, şunu bilmedik
Laflar tez unutulur,
Gölgede yatanların
Öz gölgesi yok olur.

Yeter, yeter diyorum,
Kartal soyadı ile
Bugün küçük kuş olmak,
Dünün mahmurluğuyla
Hala da sarhoş olmak!
Koroğlu'ya, Korkut'a
Abide koymakla da
Öğünmeyelim bugün.
Onların imanını
Yaşatmak,
En muhteşem
Heykeldir onlar için!

Kahramanlar hakkında
Medihler söylemekte
Kahramanız biz ancak.
Aklımıza gelmiyor
O kahramanlar gibi
Yaşamak ve savaşmak!

Mayıs, 1974

B-11620

Küçük Pencere

Büyük İskoçya şairi R. Berns'in doğduğu ve yaşadığı evin çok küçük bir penceresi var. Çünkü o zaman pencere ne kadar çok ve büyük olursa, ev sahibi bir o kadar çok vergi vermeliydi.

Ayırmak çetinmiş hayırdan şeri,
Güneş ışığına vergi konuldu.
Adamlar küçülttü pencereleri,
Küçük kulübeler ışsız oldu.

Her zaman insanın hakkı yeyilmiş
Adalet denilmiş zulmete, zulme.
Güneşin ışığı müfte¹ deyilmiş,
Onun da sahibi var imiş, meğer.

Güneşin ışığı başlara seri,
İnsan ne çekmedi "kanun"dan yana.
Güneş ışığına alınan vergi
Harcandı cehalet karanlığına.

Kalbi ışık ile dolan şairin
Kısmeti, evi tek bir zulmet oldu.
Arzusu, kurtuluş olan şairin,
Kazancı, her zaman asaret oldu.

¹ müfte: bedava, cabadan

Küçük pencereden baktı dünyaya,
Bütövlük² yok oldu, bölündü herşey.
O baktı güneşe, o baktı aya,
Çerçeve içinde göründü yer göy.
Ümidi, arzusu kaldı yarıda,
Düştü çerçeveye arzuları da.

Baruta çevrildi yüreğindeki,
Ateşe ne ölçü,
Ne taş, ne çeki?
Duyacak,
Görecek, yanacak,
Teki,
Sinede taş değil, bir yürek olsun.

Zamanın elinden ne gamlar yedi,
Yine de dünyadan yüzü dönmedi.
Derdini şarkıya çevirip dedi:
"Dünyanın dertleri kalbe yük olsun."

Arzular her zaman zulmeti yarmış,
Gelecek günlere selam aparmış.³
Göz görürse eğer...
Ne farkı varmış,
Pencere ya küçük ya büyük olsun.

Era, İskoçya, 1978

² bütövlük: bütünlük

³ aparmış: götürmüş

İyi de, Yaman da

Her duyan yürekte bir cihan geçer,
Elvan boyalıdır dünyanın donu¹
Kimi halk yolunda canından geçer,
Kimi öz hayrı için satır halkını.

Bin tür renk yetirir bir renkli toprak,
Hem şifa, hem ölüm yatar zehirde.
Çalı da bitirir, çiçek de toprak,
Aklın meyvasıdır hayır da, şer de.

İyi de, yaman da bizdedir, deyin,
Ne onun, ne bunun öz odu yokmuş.
Hayır şer kol kola! Ne yüksekliğin,
Ne de alçaklığın hududu yokmuş.

1985

Gazel

Bin kitap söz yazarız, kalbi usandırmak için.
Kâfidir bir acı söz, bin yüreği kırmak için.

Dil nasır bağladı, bir nadana dönmek kendim,
Bir küçük matlebi bir nadana kandırmak için.

Saltanattan geçer ahir günü sultanlar özü,
Ömrüne birce nefes vakt kazandırmak için.

Ordular sarsıtamaz mesleğimi, gayemi hiç,
Bir hazine nağme de kâfi, beni yandırmak için.

Aşkının gözleri kör ise, ezelden yok ise,
Neyleyim ben, seni bir Hakk'a inandırmak için?

Bahtıyarım ki vatan aşkına yandım, yanarım,
Uyuyan kesleri gafletten uyandırmak için.

Mart 1974.

¹ don: giysi

Aluşta'da Emethan Sultan'ın Heykeli¹

Emet Sultan,
De, nerededir şimdi senin ana yurdun?
Sen cephede Rusya'yı koruyordun,
Aynı ülke vatanından sürgün etti milletini.
Ayakladı namusunu, gayretini
O, yüzüne güle güle
İyiliğin ödülünü verdi böyle!
İşitmişim, bu tahkirden
Sinen oldu oyuk oyuk,
Senin ana toprağından kendine yok,
Yalnız senin heykeline yer verdiler
Sana senin kan pahanı gösterdiler.

Değerine dikkat eyle
Alçaltılan şeref, şanın!
Vatanında yücelttiler
Heykelini kahramanın.
Dediler ki, biz severiz Emethanı
Demediler: Bu yiğidi yetiştiren
millet hanı?²

O, gökten mi düştü yere?
Babası kim, annesi kim? Milleti ne?
O yiğidin sadakati peki neymiş
Vatanından kovduğunuz millete?

¹ Muharebe yıllarında (1941-1945) Kırım Türklerini Kırımdan sürgün etmiş ama o yıllarda büyük kahramanlık gösterip iki defa Sovyetler Birliği tarafından "Kahraman" adı verilmiş Türkoğlu Emethan Sultan'a mevcut kanuna esasen doğduğu Aluşka şehrinde heykel yapmışlar. Paradoksa bakın; milletin kovulduğu yerde, o milletin oğluna heykel...

² hanı: nerde

Sinesine yıldız takıp dediler ki
"Öz milletin bugün sana yabancısıdır
Baban da biz, anan da biz",
Dediler ki, "Sen iyisin,
Baban da pis³, anan da pis!"

Heykele bak!
Gazap yağar bakışından,
Sen dostunla düşmanını
Seçemedin, ey Emethan!
Sen gazapla ne bakarsın Garb'a sarı⁴
Çevir, çevir sen Şimal'e
O gazaplı bakışları.
Garpta değil, kardaş senin
Şimaldedir öz düşmanın!
O düşman ki, toprağına sahip olup
Seni dandı⁵

"Ayı dağda"⁶ ayılandı.
Nasıl deyim kahramansın
ben de sene? -
Dostu ile düşmanını seçmeyene?
Senin iti⁷ nazarın var,
İyi vuran,
Ancak niçin vurduğunu
Düşünmeyen bir avcıya benzerin var,
Ateşine kendi kalbin hedef oldu.

³ pis: kötü

⁴ sarı: doğru

⁵ danc': inkâr etti

⁶ Ayı dağ: Kırım'da bir dağ adı

⁷ iti: sert

Heykele bak! Durmaktadır azametle
Liyakatla
Milletinin şerefini
koruyan bir yiğit gibi
Kazandığı madalyalar
Kaybettiği toprağının bedeli mi?
Emet Sultan!
Sana haram eylediler helalini,
Yan yana koy heykeldeki gururunla
Hayattaki bu halini,
Vallah, Billah, yakışmıyor gurur sana,
Anlayanlar güler sana!
Hani kimdir senin geçmiş gururunu
Bir kuruşa bugün alan?
Ey vatanda taşta dönüp yalnız kalan!
Ne diyeyim şimdi sana,
Sinendeki ödüllerden
Bugün gerek vatan kadar
Dert çimlene, gam çimlene!

6-7 Nisan 1980

Ana Hediyesi

Anam namaz üste el açmış göğsü,
Allaha yalvarır "Ya Rabbim!" diye:
"Sensin halk eyleyen bu göğsü, yeri.
Candan şirin olur bala¹, ya Allah.
Sen benim ömrümden kesip yılları,
Yavrumun ömrüne cala², ya Allah!

İsterdim bir ana, bir yavru sözü
Lugatta sözlerin önünde gide.
Yüce olduğundan ananın özü,
Yücedir, büyüktür hediyesi de.

Bu nedir? Arzuya, dileğe bir bak!
Gör, bir neler geçer ana kalbinden?
Çoktur bu dünyada hediye... ancak
Ömürden hediye görmemişim ben.

Çoktur hediyeler insan adına:
Kıymetli ziyaretler, kıymetli taşlar
Ana hayat verir öz evladına,
Hem de öz ömründen ömür bağışlar!

Mayıs, 1969

¹ bala: yavru ² cala: ekle

Seyiz Keçi¹

Koyuna bir bak, yaylada, dağda,
Sürü arkada,
Keçi kabakta².
Öksüre öksüre o yollar boyu,
Meraya götürür koyun kuzuyu.

Sürünün ardınca cefakeş çoban
Durmadan koşuyor... Yürü, ha yürü.
Atlayıp dereden, atlayıp sudan
Keçinin izinden sürünür sürü.

Talihin kısmeti, hükmüne bak sen,
Bir uyuz keçiye baş eğir sürü.
Komutan peşinde hücuma geçen
Bir ufak orduya benzeyir sürü.

Dereden, tepeden keçi yan geçer,
Arayıp, arayıp düz yoldan geçer;
Ölümle gelmeyir dōş dōşe³ sürü,
Selamet yetişir örüşe⁴ sürü.

Ancak ne tuhaf ki,
salahanada

Tamam yüzü döner keçilerin de.
Dağlarda sürüye yollar gösteren
Cellada dönermiş ölüm yerinde.

¹ seyiz keçi: sürüye önderlik yapan keçi

² kabakta: önde

³ dōş dōşe: yüz yüze

⁴ örüş: mera, otlak

Kan kokusu gelir salahanadan,
Ölümü koyun da hissedir...
O dem,
Direnir... Arkaya çevirir yönü...
Kendini veriyor kabağa keçi.
Bıçağın ağzına verip sürüyü,
Burulur mağrurca tez sağa keçi.

Böyle değildi ki bir zaman keçi,
Dağlarda mert idi dağ gibi o da.
Sürüyü meraya aparan keçi
Ölüme aparır salahanada.

Ağustos, 1967

İçtim Ağladım

Kardeşim Nureddine

Vallah kıskanırım ben içenleri
İçer bu dünyayı baş ayak görür,
İçer ağı kara, solu sağ görür.
Tersine dönerken düzelir dünya
İnsana nasıl hoş gelir dünya.

İçebilmesem de, içirin beni,
Dertten kurtulayım bari bir tek gün,
Yurdun kendi kadar ağır derdini
Kovup yüreğimden çıkarmak için.

Allah hatırına, içirin beni
Buncak haksızlığı adalet bilim.
Unutup cahilin bin bin kastını,
Yurda ihaneti sadakat bilim.

O kadar içem ki, yine ben yine
Zavallı halkımı muktedir sanım.
Vatan evladını kürsü namına
Vatan sattığına ben inanmayım.

Allah hatırına, içirin beni
Zannedim benimdir şimdi Karabağ.
Milletin düştüğü bu faciayı
Unutmak unutmak isterim ancak.

Bizim arzumuzla essin bu rüzgâr
Millet öz soyuyla yine övünsün,
Vatan kırlarında biten çadırlar
Benim gözlerimde saraya dönsün.

Yücelikte Tenhalık

O kadar içem ki, bu miskin hayat
Bir an gözlerimde dönsün gülşene
Yoksa mezakkata dönür her saat
Bu zalim dünyada yaşamak bana.

Allah hatırına içirin beni
Dünyadan kamımı götürüm yine
Bir vakt kulum olmuş alçak düşmanı
Karşımda eğilmiş kul görüm yine.

Dönsün hakikate ihtimal, güman
Yer ile semayı karışık salım
Zulmete nur saçan hayallerimden
Vatan toprağına bir ışık salım.

"Kendimi bir anlık unutum"- diye
Ben bugün muhtacım bu teskinliğe
Kendimi aldatmak istemişim ki
Asude bıraksın dert biraz beni.
O kadar gam içip dert yimişim ki,
Alkol içkileri avutmaz beni.

İçtim, şenlenmedim,
içtim, ağladım
Dönüp gam seline
aktım, çağladım.

15 Haziran, 1995

Yücelikte Tenhalık

Dünyamız Değişsin

Gülüp, naz satıyor o, narin narin,
Bir küçük gamı yok, kederi yoktur.
Vallah, bu güzelin, bu işvekârın,
Sanki hiç dünyadan haberi yoktur.
Bir anlık durarak yeniden güler,
Millet kan ağlıyor, o, neden güler?

Sevinç de, ferah da, arzu da hülya,
Hayaller dağıldı dönüştü hiçe
Benim gözlerimde ağlayan dünya,
Bu kızın gözünde gülüyor nice.

Ne kadar mutludur, mutludur bu kız,
Şaddır, kime ise yar olduğuna.
Bizim bu kaygılı, dertli dünyamız,
Hakikat budur ki yaraşmaz² ona

Sevinçten nasibi vardır herkesin,
İlahi, sen kıyma yarattığına.
Kız yine sevin sin, o, değişmesin,
Dünyamız değişip yakışsin ona.

1996

¹ nasıl

² yakışmaz

Utanırım

Şehitlerin, göçmenlerin
Üstümüzde bin ahı var.
Vardığımız bu noktada
Hepimizin günahı var.

Düşmanımız tam dayandı.
Silahına, öz gücüne.
Zora teslim olan toprak
Gaytarılmaz¹ söz gücüne.

Elden gitti yurt-yuvamız,
Nasıl dözdük² bu derde biz?
Gaytarmakçin hakkımızı
El açmayak namerde biz.

Gerçeği şu: Bu dünyada
Gücün varsa, sözün haktır.
Gücün yoksa son ilâcın,
Mahcupluktur, utanmaktır.

Bir zamanlar savaşırlardan
Galip çıkan kalelere baktıkça ben
Büğünümle mazim durur yan yanaşı³
Geçmişimden bugünüme
Şimdi yağar töhmet taşı.
Tutuşurum için için,
Soru kopar yüreğimden: Neden?

¹ geri alınmaz

² tahammül ettik

³ yanısıra eşit

Niçin?
Babaların yücelttigi
Bizim galip kalelerden
utanırım.

Çadırlarda
Donan minik balalardan⁴
utanırım.

Bu toprağı savunmayı
Boynumuza borç bilmedik.
Vatandaşlık zirvesine
yücelmedik,
utanırım.

Vatan gitti, şiir yazdık.
"Sen benimsin, ana vatan".
Vatan gitti, nutuk dedik,
Yüce-yüce kürsülerden
utanırım.

Vatan gitti, yağmalandı,
Didişiriz, biz hele de.
Biz iktidar uğruna hep savaşlardan
Usanmadık bir gile⁵ de,
utanırım.

⁴ yavrulardan
⁵ katre

Söz altında yatamadık,
Diz altında yatan olduk
Dedelerin kazancını
Nefsimize satan olduk.
Yurdu satmak hesabına
Arzumuza çatan⁶ olduk,
utanırım.

Sabrimızın dolup taşan kâsesinden
Şehitlerin edilmemiş kisasından,
Onların Kan pahasından,
Bu milletin Kahramanlık dehasından
utanırım.

Biz hele⁷ de bulanırız,
Yüzyıl geçti, durulmadık.
Kitleyiz, bu çek-çevirde⁸
Elenip millet olmadık,
utanırım.

Mezarların baş taşını oğurlayan⁹
Yaşamçün ölü soyan
Gedaların¹⁰ kendimizden
olduğuna
utanırım.

⁶ varan, eren

⁷ hâlâ

⁸ İşlerin ölçülüp biçilmekle, ayrıntısıyla yapıldığı sırada

⁹ çalan

¹⁰ aşağılık kişiler

Bu milletin acı doğru, toku oğru¹¹

Açlarına acıyorum,
Ben tokuna

utanırım.

Ya Rab, nasıl millettir bu?

Baştan başa zillettir bu.

Kendisine ganimdir bu.

Ne de olsa benimdir bu.

Yüzyıllık kan düşmanına

Diyemiyor son sözünü

Ama kırar öz özünü¹²

utanırım.

Cüce boyda Çeçenistan

Deve boyda Rusya'ya bir ders vereli

Onu şöhrret makamından indireli

Ben kendimi nasıl varsa

Öyle görüp utanırım.

Şimdi Çeçen gayretinden

Ders götürüp

utanırım.

Bu ülkenin servetini

O satalı, bu satalı,

Vatan olmuş mezat malı,

utanırım.

¹¹ hırsız

¹² kendisini

Çadırlarda el kırılır,

Düğünlerde pul cırılır¹³,

utanırım.

Özgesinin koltuğunda yuva kurmuş,

Özgesinin fetvasıyla

Öz halkına tuzak kurmuş,

Özgesinin eli üstte

İktidara can atan kes

Bu millete asıl oğul olamaz.

Bizimkidir o namert de.

Buna dözmür¹⁴, ben yanarım.

Satkına yok, Satkınığa

utanırım.

Öyle sandık, bu belalar

Allah yazan kader imiş

Bizim de vatan sevgimiz

Utanmağa kadar imiş.

Bu toprağı savunmayı

Kendimize borç bilmedik.

Vatan gitti,

Vatandaşlık zirvesine yücelmedik.

Hiç değilse, bu gerçeğe inanalım

Sonuncumuz kalana dek

Ya savaşak, yahut da ki,

utanalım.

17-18 Mart 1995

¹³ para savrulur

¹⁴ tahammül etmiyor.

Gam-Şadlık

Keder düşüncedir, gam-düşüncedir
Gamın pençesinde düşünürüz biz.
Fikirler fikrimde gonca goncadır,
Meçhula bir yoldur her düşüncemiz.

Topluyor bir yere gam, fikirleri
Gamda yetişiyor, kök atıyoruz.
Dünyanın sırrıdır bir kalbin sırrı,
Sırrın tılsımıyla yaratıyoruz.

Gam-fikrin açarı,¹ aklın üstadı,
İdrak, gam taşına değdi, parladi.
Çekdiği azaptan gam deren akıl,
Yılları yaşıyor birce anda da.
Gamın damlasında közeren² akıl,
Közermez şadlığın ummanında da.

Eger olmasaydı deryaca derdim,
Derdin yokluğunu ben derd ederdim.
Nedir yürekteki bu gizli sancı?
Şu yerde derk ettim, sen nesin, Allah?
Eğer olmasaydı, gamin kazancı
Şadlık ne harcardı göresen,³ Allah?

7 Temmuz 1992 yılı

¹ anahtarı

² tüten

³ aceba

Türkiyem Benim

Yaz başı çıkarken Ergenakondan
Kurdu kendimize ram edenleriz¹
Gönül ateşiyle biz zaman zaman
Demir dağlarını eritenleriz.
Çelik bedenleriz, tunç bedenleriz.

Kökümü, soyumu tanıyan günden
Amaç kanadında ben yücelmişem
Adım danılrsa da² ilk gençliğimden
Türklük havasıyla nefes almışam.

Ben yumruk altında derdim, ne gam,
Aşkım-akideme sonsuz inamdır.
Azerbaycan-anam, Türkiye-kıblem
Amacım-yönümdür, öz-pusulamdır.

Ben idim, kul olan öz ülkesinde
Bölüne bölüne parçalanmışım.
O vakitler olsam da yad³ gölgesinde
Seni öz karşımda ılık sanmışım.

Türklük kurban idi o zaman şere
Sen bize zulmetde çilçırak⁴ oldun.
Yurttan kaçak düşen Sedrettinlere⁵
Mehmet Eminlere⁶ sığıncak oldun.

¹ ram etmek: ehlileştirmek, tabi ettirmek

² danılmak: inkâr edilmek

³ Yad: Başkası, düşman

⁴ çilçırak: Lamba, meşale

⁵ Sedrettin: Rus işgalinden sonra Türkiyeye sığınmış Tataristanın devlet başkanı

⁶ Mehmet Emin: Rus işgalinden sonra Türkiyeye sığınmış Azerbaycan devlet başkanı

Ruhumu, aşkımı sana uçurdum,
Benim talihimin öz bahtı sensin.
Tekçe benim değil, Ey Ata yurdum,
Türklük dünyasının payitahtı sensin.

İmzalar içinde imzam yok iken
Seni varlığıma ispat sanmışım.
Benim sevincim de, güvencim de sen
Her zaman ben sana arkanmışım.

Dilim ayaklarda toz olan zaman
Ali meclislerden kovulan zaman
Rahatsız değildim ana dilimden
Sana güvenirdim,

Bilirdim ki, ben

Dilimde konuşan bir Türk yurdu var,
Öz dilim yaşarsa milletim yaşar.

Durur yüreğimde iki dağ gibi,
Ana vatanımla, ata vatanım.
Senin tırnağına bir taş deydimi,
Baküde yüreğim kanıyor benim.

Dilimiz, dinimiz, amacımız bir,
İki bayrak altında bir milletiz biz.
Hayrımız şerrimiz ayrı değildir,
El ele vereli dedelerimiz.

Onlar yenilmemiş hiçbir düşmana
Yerinde söylemiş Ulu Bilgehan;
"Ey Türk, dağlar bile baş eğer sana
Birleşip kendine döndüğün zaman".

Ruhumu aşkımı sana uçurdum
Benim talihimin öz bahtı sensin
Yalnız benim değil, ey ata yurdum
Türklük dünyasının payitahtı sensin.

Sen gökte, sen yerde cephe yaranda
O zafer bizimdir-senin, hem benim
Sen büyü, sen yücel, sen yücelende
Ben de yücelirim, Türkiyem benim.

1996

Ömür Ceza Müddeti

Bir zaman söylemiştim:

"Ömür;

Ölümden sonra

Yaşamının temeli"

Ben bu hükmü verende

Akıllıydım ya deli?

Şimdi diyorum: "Ömür

Ölüm mahkûmluğunda

Nefes almak fırsatı,

Ömür: ceza müddeti"

Mevlam, bu sözden ötrü

Geç benim, günahımdan.

Düşünceler, fikirler

Değişir zaman zaman.

1990

Yeniden Yaşamak

Sordun: -Yaşadığın ömrü yeniden

Bir daha yaşamak ister miydin sen?

Dedim: Yok! Başka bir hayat verseler,

İsterdim...

- Bu ömrün kötü mü geçmiş?

- Tekrar düşmek olur akar ırmağa,

Ama her saniye değişir sular.

Sonunu bildiğim bir tiyatroya

Yeniden bakmağın ne anlamı var?

7 Ağustos 1997

Bir Duyguda Beş Duygu

Ayağın yoktursa

Çık sayahete

Bir büyük duyguya esir gönlünü.

Lalsansa¹

Ne hacet söze, minnete

Eyhamlı bakışla bildir gönlünü.

Gözlerin yoktursa çalış görmeye

Herkesin gözüne görünmeyeni.

Kulağın kardırsa², bak, yere, göye,

Amma işit tekçe gönlün deyenî.

Körsense renkleri işit ses gibi,

Karsansa sesleri renge çevir, gör.

Sanma bu dünyayı bir kafes gibi,

Renkten sesi işit, sestten renk götür.

Allahın balası³, ey kadir insan,

Tek bir duyguyla da yoksul değilsen.

Diyorum mutlusun, sen bir duygudan

Özünçün beş duygu yaratabilsen.

1981

Hürmet-Rüşvet

Sözler de insan tek¹ iner, yükselir,

Güzelin dilinde, pisin dilinde.

Sözler, benim size yazığım gelir,

Renginiz, meğziniz² değişilende.

Öyle "hürmet" idi bir zaman "hürmet",

Saklardı manayı, mağzı özünde.

Liyakat, fazilet, gayret, şerafet,

Sadakat yaşardı "hürmet" sözünde.

Ne oldu?

Aradan ne geçti?

Bugün

Değişti

mazmunu, rengi bu sözün:

Biri başkasına: "Bilirim ki ben

Kuşu da vurursun gözünden." dedi

"Eğer müşkülümü aşırabilsen

Hürmet eyleyerem sana ben" dedi

Hürmetin boynuna minnet konuldu

Cömertlik çevrilip cinayet oldu.

¹ tek: gibi

² meğz: mahiyet

¹ lal: dilsiz, konuşamayan

² kar: sağır

³ bala: kul, mahlûk

Hürmet hürmetini yitirdi bugün,
Eğrilik düzlüğün oldu gölgesi.

Hürmet!

Hürmete bak!

Bu güzel sözün

Gizlendi ardında rüşvet kelmesi!

Hürmet alçaklığın öz sesidir bu,

Hırsızın mabede girmesidir bu!

Çirkinin yüzüne çekilir kalay,

Güzellik tahtında eyleşir bugün.

Aman haray³ çekin,

Haray, hay haray,

Sözlerin manası değişir bugün.

Rüşvetin maskesi varmış türbetür,

Dalda⁴ diş gıcırda, yüzde nezaket.

Kapıdan kovulur, bacadan düşür,

Gedaya dönmüştür aksakal hürmet.

Bülbülün nağmesi, gülün nefesi!

Sözün de öz yükü, öz vazifesi.

İlkin mazmunundan söz ki gen⁵ düşer,

Özünden ayrılıp hürmetten düşer.

Sözler akan zaman öz çeşmesinden,
Bilinir sığılet⁶, bilinir yolu.

Çayın öz semtini değişmesinden

Sözün değişmesi daha korkulu!

Söz ki var, servettir, kuru söz değil,

Sözler kerpiç gibi ovulur şimdi.

Ulu dedelerin yarattığı dil,

Namertler ağzında har⁷ olur şimdi.

Tek bir söz ölünce boşalır yeri,

Gelin kol çekmek⁸ bu yamanlığa.

Artıp çoğaldıkça söz kabirleri,

Bugün dil çevrilir kabristanlığa.

Halkın varlığıdır her kelme, her söz,

Halka tecavüzdür, söze tecavüz!

Sözün de kaderi değişir elbet

İnsanın kaderi değişir gibi.

Hürmet libasını giyinen rüşvet

İçinden dağıtıp söker dilimi.

Rüşvethor bugün var, yarın yok! Ne gem!

Rüşvetle yer tutar, yücelmez alçak!

Ben feryat çekirem, haray çekirem,

Dağılıp sökülen dilime ancak.

⁶ siglet: ağırlık

⁷ har: rezil, mahcup

⁸ kol çekmek: imza atmak

³ haray: imdat, yetişin anlamında

⁴ dal: arka

⁵ gen: uzak, ayrı

Rüzgâr-Ot

"Hükümdar rüzgâra, halk ota benzer.
Rüzgâr nereye esse, ot da o tarafa eğilir"

Konfiçyus

"Hakim, deli bir rüzgâra,
Halksa onun önünde
Tir tir esen ota benzer.
Hangi yana rüzgâr esse,
O tarafa ot, baş eğer"
Konfiçyus'un bu ihkâmı¹
Yüzyıllarla oldu bütün hakimlerin
İlk hakimi.
Döndürdü kendi başına
Memleketi mehver² gibi.
Kelama bak.
Yüz yüz yıllar
Bir ülkenin bayrağında
Dalgalandı,
Rüzgâr esti semum³ gibi,
Ağızlara taş tıkanı,
Beyinlerde fikir dondu,
Yürek yandı.
Kelam dönüp hakimlerin ellerinde
Meşel⁴ oldu.
Ağızlarda mesel oldu.

¹ *ihkâmı*: anlaması, hükmü

² *mehver*: çekirdek, iç, ok

³ *semum*: çok şiddetli ve sıcak bir rüzgâr

⁴ *meşel*: meşale

Güzel çirkin damgasıyla
Damgalandı,
Çirkin dönüp güzel oldu.
Yerin göğsü cadar-cadar⁵,
Akmazlarda donup kaldı,
Süzülmedi hakikatin bir damlası
Yalan devlet maşınının⁶ dümencisi.
Kelama bak,
İhkama bak!
Haksızlığı,
Yüz yüz yıllar sığışmadı
Yere, göğe.
Ne diyesin,
Bu sözdeki tırnak içi
"Büyüklüğe"
"Müdrikliğe"?
Rüzgâr esti
Kâh imandan, kâh gümandan,
Kâh o yandan, kâh bu yandan
Otlar eğdi başlarını
Öz içinden yana yana,
Kâh o yana, kâh bu yana
Rüzgâr esti...
Ot eğildi...
Rüzgâr esti...
Öyle sandı,
Kudretine tapınmadır bu eğilme,
Zalim rüzgâr,
Zulme olan tapınmayı secde bilme!

⁵ *cadar cadar*: parça parça

⁶ *maşın*: örgüt

Korkudandır
Bu titretme,
Bu eğilme.
Başkasını korku ile korkutanın
Kendi korkar
İnanmırsın?
Aç kalbini sen ona sor.
Bu korkunun karşısında,
Sen kendin de
Korkuttuğun ot gibisin.
Sen korkuyla korunmazdın
Bu korkunun dehşetini
Bilmeseydin ot gibi sen.
Fakat bunu bilmelisin.
Muhabbete saygı olur.
Korkuyasa nefret olur.
Nefret sızar damla damla,
Nihayette dağ dağılır,
Taş oyulur.
Zalim rüzgâr,
Unutma ki geç yahut hız suya döner
Nerilleyen,
Gürüldeyen,
Şimşek olup çakan bulut.
Eğer sağdan eserseninse,
Sağa değil,
Sol tarafa eğilir ot,
Bu tarafa eğilmenin sırrı nedir?
Bu saygıya eğilme yok,
Bu yalana sırt çevirme,
Hakikate eğilmedir.

1976

Yıkın Çeperleri'

Herkes öz bağıını hız çeperliyor,
"Çeperden bu yana benimdir" diyor.
Yıkın çeperleri, taş hisarları,
Gözler uzaklara dikilsin barı²
Gönül odalara sığar mı tekce,
O, gerek atlana dağdan, dereden.
Bakmak istiyorum göz işledikçe
Uzanan o geniş ufuklara ben.
Tutmayak çiçeğin, gülün yolunu,
Onların gönlünü dağ dağ etmeyek.
Tabiat azattır,
Geliniz onu
Hisarlar içine tutsak etmeyek.
Tavla üzerinde sedef zer gibi.
Haneler içinde oynamayız biz.
O geniş, o sonsuz ufuklar gibi
Büyüsün, yücelsin yüreklerimiz.
Yıkın çeperleri, taş hisarları,
Gözler uzaklara dikilsin barı.

Mart 1965

¹ çeper: çit

² barı: bari

İki Kör

Bir kör tanıyorum, gözü körse de
Kendisi kör değil.

Bazen gam odunda kavrulursa da
Aklına, hissine o, nankör değil.
Geceli gündüzlü yazır, okuyor,
Aklının gözüyle görür, duyuyor.

Fakat... Biri de var... Kör değilse de,
Gözü görmüyor.
Dostu göz önünde öldürülse de
Görmedim diyor.
İyiye ortaktır, yamanı görmez.
O saata bakar zamanı görmez.
Fikrini, hissini yüceden demez,
Bazen gördüğünü görmek istemez.

Gözleri görmeyen kör değil hele,
Görmek istemeyen kördür, diyerdim,
Böyle korkuluğa, böyle cahile
Hayat kendisi de gordür¹ diyerdim.

1968

¹ gor. mezar

Unutkanlık

"Aklımıza bile getiremezdik ki, Ermeniler çok çok
önce hazırladıkları hadsiz hesapsız bombaların hep-
sini bizim başımızda patlatacakmış...

Bu sadeleşimiz nedeniyle cümlemiz komşu Ermeni-
lerle yeniden eskiyane tarzda sulhane davranarak,
rahat ve güvenli olmağı arz ve beyan ediyorduk ve
bu yolla milletimizin gözünü bağlayıp uçuruma
doğru hazırlıyorduk.

Şimdi, bunlardan ders alarak ileride aldanmamaya
çalışmalıyız..."

Ömer Faik Numanzade / 1906

Ömer Bey, her sözün haydı, haraydı¹
Deyilip öyle bil bu çağımızda.
Senin bu feryadın küpe olaydı,
Daim sesleneydi kulağımızda.

Asrın evvelini unutmuşuz biz,
Bize hatırlattın dünümüzü.²
Sade dilliğimiz, temizliğimiz
Tarihte ne kadar aldatmış bizi.

... Ermeni zulmünden yüz yıldan beri
Ne belalar gördü bu halkın başı.
Unuttu çektiği müsibetleri
Yamanca çalındı onun yaddaşı³

¹ hay haray: nale, feryat

² dünümüz: dünümüz

³ yaddaş: hafıza

Biz baştan aşağı rahmiz, şefkatiz,
O gazab yumağı, o gor eşendir⁴
Biz önce insanız, sonra milletiz,
O⁵ insan olmadan milletleşendir

Biliriz tutulup o yaman derde,
Kalbinde her zaman kin körüklüyor.
Bizse unuturuz dar döngelerde⁶
O bizi vurmağa fırsat bekliyor.

Bilmedik içini kemirir bu kin,
Sözü geçmeyende yüzden halimdir⁷
Unuttuk nefretle mayalanmışın
Fikri intikamdır, kastı zulümdür.

Ben kendi komşuma gerçek olanı
Anlatabilmirem, hakkım kesilmiş.
Oysa yalanıyla bütün dünyayı
Bizim üstümüze kışkırtabilmiş.

Biz boğup vicdanı, kahredip arı,
Şere yoldaş olup, hakkı danmarız
Hiç de unutmayız yahşılıkları⁸
Ama kötülüğü unutanlarız.

Sulanıp her zaman komşunun bağı
Bizim arkımızdan, şefkatimizden.
Efsus!⁹ Başarmışız bağışlamağı
Aman dileyende düşman da bizden.

Kuyruğu ezilir, yumuşarız biz,
Deriz ki bir daha o çalan değil.
Ama unuturuz, unuturuz biz
Kanser hastalığı sağalan¹⁰ değil.

Utanmaz, usanmaz bed emelinden
Bellidir unutkan hısletimize.¹¹
Bilir dedemizin onun¹² elinden
Çektiği azaplar ders olmaz bize.

Bu yaman hısleti gelin terk edek
Tarihî dersleri artık derk edek,
Terk edek, unutak soğukkanlığı,
Unutak geçmişe unutkanlığı

Daim gözümüzün önünde dursun
Geçilen yollarda hayır şerimiz.
Bugünü unutsak yarın öbürgün
Bizi bağışlamaz nevelerimiz.¹³

Dedim silinmesin bu kan, bu bela
Bir de mermi izi dağ taşımızdan.
Yalnız bugüne yok, biz yarına da
Ayna tutmalıyız yaddaşımızdan.

28 Temmuz, 1991

⁴ *goreşen*: kabir eşen (Efsaneye göre insan kabirlerini eşerek ölüyü çıkarıp yiyen büyükçe bir canlı)

⁵ O derken, Ermeniler kastedilmiştir

⁶ *döng*: dar sokak

⁷ *halim*: yumuşak

⁸ *yahşılık*: iyilik

⁹ *efsus*: maalesef

¹⁰ *sağalmak*: iyileşmek

¹¹ *hıslet*: karakter, huy

¹² O derken, Ermeniler kastedilmiştir

¹³ *neve*: torun

Sahibi Var, Özü¹ Yok

Yaratanım sahibim,
O kemandır, ben okum.
Atar beni yüz yere
Sahibim var, ben yokum.

Bu yoklukta ben neyim?
Kuruca bir gölgeyim.
Gölge gezer, dolanır,
Yer üstünde izi yok.
Dünyada her gölgenin
Sahibi var, özü yok.

1996

¹ özü: kendisi

"Balta Darbesinden"

Balta darbesinden orman kan ağlar,
Kırılıp taşınır ormanlı dağlar.
Ne hale kalmışız, petrol¹ ülkesinde
Neftimiz, gazımız, ışığımız yok.
Memleket bûhranlar mengenesinde
Şimdi özgelere² muhtaç kalmışız.
Yeşil ormanların derdi bizimçün
Demir sobalarda istiye³ döndü.
Çetin⁴ aldığımız istiklal, bugün
Gözleri kör eden tüstüye⁵ döndü.

Şeki, 25 Haziran 1996

¹ petrol

² özgeler: başkaları

³ isti: sıcak

⁴ çetin: zor

⁵ tüstü: duman

Fahriye

Turanlılar, adi-i şuğl u selefiz biz,
Öz kavmimizin başına engel kelefiz biz.

M.E. Sabir.

Allah sana rahmet eylesin, Sabir!

Bu millet içinde derdin, zilletin
Ağrıyan yerine el koyamıyor.
Başının üstünde başka milletin
Gölgesi olmazsa yaşayamıyor.

Her zaman suvarıp özge¹ bağıni,
Kendini kendine yad, uzak sanır.
Mum bilir kendinin çılçırağını²,
Özgenin mumunu çılçırak sanır.

Yüreği taybatay, sinesi dağ dağ,
Elinin rencini³ özgesi derir.⁴
Gelmenin başına dolanır ancak
Öz kardeşlerine dirsek gösterir.

Geçer intikamdan, geçer inattan,
Eski düşmanına kinsiz, garezsiz.
Yadın kötülüğün çıkarır yaddan⁵,
Ama iyiliği koymaz bedelsiz.

¹ özge: başkası

² çılçırak: avize

³ renc: zahmet

⁴ derir: topluyor

⁵ yaddan: hafızadan

Pek çoktan unutup öz soyadını,
Külden od çıkarır, közü beğenmir,
Kendine kıskançtır, öz evladını
Özge beğenmemiş, özü beğenmir.

Ona kara yakan⁶ oğullarını
O, bazen, kendine bir destek sanır.
Ona destek çıkan oğullarını
Ayağı altına alıp taptayır⁷

Halkı düşüneni getirir cana⁸
Yazığın başına dünya dar olur.
Halktan bin oğrayıp bir kaytarana⁹
Bu millet bin defa minnettar olur.
Ne iyi tanıyor, ne yaman bilir,
Başına geleni kazadan bilir.

Özge gölgesine daldalanmışız¹⁰
Asırlar boyunca şöhret sanmışız
Ana dilimize gamze satmağı,
Özgenin dilinde gırıldatmağı¹¹.

Gücü yetmeğeni alır çiğnine¹²,
Kapıyı görse de bacadan girer.
Okulu dağılır, almaz eynine¹³,
Rüşvet parasıyla cami yaptırır
Düz yolu beğenmez, dolaydan geçer,
Tepeye tırmanır, yoldan yan geçer.

⁶ kara yakan: leke süren

⁷ taptayır: ayaklıyor

⁸ getirir cana: biktırıyor

⁹ halktan bin oğrayıp bir gaytarana: halktan bin çalıp bir geri verene

¹⁰ daldalanmak: sığınmak

¹¹ gırıldatmak: laga-luga yapmak

¹² çiğnin: omuz

¹³ eynine: umruna

Öyle oğlu var ki, geçmemiş bir yıl
Baba mezarını tamam unuttur.
Dövüp sinesine ama bu cahil
Özge ölüsüne bin yıl yas tutur
Yüzeyi derinden ayıramıyor,
Hayrını şerinden ayıramıyor.

Dede toprağımız miras malı tek¹⁴
Düşman kılıcıyla pay pay bölündü.
Çok eskiden beri toprak kaybetmek
Alışkanlık oldu, adete döndü.

Küçük tayfalara bölüp özünü,
Birlikten konuşur, bir olamıyor.
Her zaman sabaha diker gözünü,
Habire bulanır, durulamıyor.

Elimiz silaha sarılmalyken
Allah'a yalvarıp açıldı göğ.
İş ki, böyle gider, korkarım ki ben,
Böylece alışak şerefsizliğe

Özgeye perestiş, kendine rişhent¹⁵!
Bu kastın oduna yaman pişmişiz.
Çok ağır yük imiş hiç deme geyret
Atıp omuzlardan hafifleşmişiz.
Sattık Karabağ'ı kendimiz dün¹⁶
Umduk halasını özgelerinden.

¹⁴ tek: gibi

¹⁵ rişhent: alay

¹⁶ dün: dün

Mideden yukarı kalkmak bir hüner!
Cismi ruhumuzdan biz çok isteriz.
Çeçen aç olsa da azatlık ister,
Ama biz kafeste tokluk isteriz.

Doğmaca kardeşi yüz yıl danmışız,¹⁷
Ama başkasını kardeş sanmışız.
Özge koltuğuna sığınmak yeter!
Ağasız yaşayabilmeyiz mi biz?

Bu nece¹⁸ millettir, bu nece millet,
Var mı yeryüzünde böylece millet?
Uduzmak istemir, uda da bilmir.¹⁹
Oynuyor kendiyle hiç hiçe millet.
Severim, sevmişim daim ben onu,
Koruyabilseydim kendinden onu.

30-31 Mayıs, 1996

¹⁷ danmak: inkâr etmek

¹⁸ nece: nasıl

¹⁹ uduzmak istemir uda da bilmir: yenilmek istemiyor yenemiyor da

Siz Ey Susadıkça Tuz Yalayanlar

Ey cebi dolular, yüreği boşlar,
Ey servet delisi, köhne nahışlar,
Ey gayret damarı kesik gedalar,¹
Kendini beğenen iddeahılar,
Gören olacak mı sömürdüğünüz
Bu millet kanından doyan gününüz?

İp aynı o iptir, halka o halka.
Eski yolunuzla gittiniz gene.
Kısmete şükreden bu aciz halka
Ümit yedirttiniz ekmek yerine.

Sizin bir hakkınız, halkın bin hakkı,
Yoncayı bekledik, bitmedi yazda
Sizin yediğiniz milletin hakkı
Dolaşıp kalmadı boğazınızda.
Yeyin tıksırınca, yeyin ölünce,
Bu millet eriyip çöpe dönünce.

Ümit yiye yiye hala bekliyor,
Bu millet götürür her tür zillleti.
Hala ki, sessizce o, ümit yiyor,
Siz de yavaş yavaş yeyin milleti.

Milletin kanıdır servetin, varın,
Siz öz keyfinizde, memleket darda.
Geceler çadırdı aç yatanların
Payını harcayın gazinolarda.

¹ geda: alçak, rezil

Milletin başına çatı salanlar
Ne insaf tanıyor, ne mürvet anlar.
Gözünüz doymadı dünya malından,
Siz ey susadıkça tuz yalayanlar.

Bu kadar nefis olur? Borç istediniz
Çomağı çobandan, bastonu kordan.²
Yeyip doymadınız, doyup yediniz
Vallah, hem torbadan, hem de ahurdan.³

Yastır ektiğiniz, sizse gül derin.
Gizli saydığınız doların sesi
Yetim evlerinde kimsesizlerin
Ah u nalesidir, ah u nalesi.⁴
Vallah geç-tezi var, billah geç-tezi,
Bu ahlar, naleler tutacak sizi.

Tamahın⁵ dibi yok... Dağıtın, sökün
Daha yerinizde çağbacağsınız.⁶
Gökten Allah bakar, gelecek bir gün,
Yediğiniz kadar kusacaksınız.

1 Ağustos 1996

² kor: kör

³ ahur: yemlik

⁴ nale: inilti

⁵ tamah: hırs

⁶ çağbacağ: yerli yerinde

Eğri Yollar

Acele acele yol gideriz biz,
Bir ömür yolunu başa vurmağa,
Bu yollar nizamsız, kanun-gaydesiz
Burulur gah sola, döner gah sağa.

Geçilen çığırlar dere tepeydi,
Karşı da öyledir, öyle seraser.
Kendine benzetti bizi de eğdi,
Her gün geçtiğimiz yollar, döngeler¹.

Birşeyler arıyor, birşeyler izler,
Eğri çığırlardan geçenler hala.
Bu eğri döngeler, bu eğri izler
Dedik, çıkmalıdır er geç düz yola.

Düz yola çıkmadık, karşı dağ, dere,
Yollar eğdi bizi, biz de eğildik.
O kadar alıştık eğriliklere,
Bu eğri yolları biz doğru bildik.

Daha çıkmasa da yollar düz yola,
Düzü hiç olmazsa eğriden seçek.
Korkum ondandır ki, yollar düzele,
Biz yine düz yolu eğilip geçek.

1996

¹ döngel: sokağın köşesi

Esaret-Azatlık

Esaret odunda¹ pişti neslimiz,
İstiklal uğruna yandık, yakıldık.
Vardık istiklale, bu mabedde biz,
Şükür namazını kiblesiz kıldık.

Şimdi biz azatız, bizi bir zaman,
Şeytandan koruyan ar ve hayadan.
Azatız düşmana gazaptan, kinden,
Millet hedef oldu öz² nefretine.
Kurtulup özgenin³ esaretinden
Düştük kendimizin esaretine.

Azatız rahimden, insafdan da biz,
Milletin hakkıyla yüz yüze kaldık.
Ana yurdumuzun kansız, rahimsiz,
Gaddar talancısı kendimiz olduk.

Benzerimiz yoktur yalancılıkta.
Bu ona şer attı, o, buna büh⁴tan⁴
Yurdu dağıtmakta, talancılıkta,
Azatız korkudan, Allah hofundan.⁵

Şimdi azatlığım bana düşmandır,
Bu gizli oyunu anlamaz felek.
Beni kör kuyudan çıkaran kendir,
Şimdi boğazıma geçmiş halka tek⁶...

17 Ağustos 1996

¹ ateşinde

² kendi

³ başkalarının

⁴ iftira

⁵ korkusundan

⁶ gibi

Cephe-Masa

Savaş meydanında saf bozan ülke
Der kendi sözünü cephe başında
Savaş meydanında yenilen ülke
Kazanmak istiyor söz savaşında.

Savaşda yenilip geri çekildik
Sulha kavuşmayı galebe bildik
Bilmedik, laf ile düğüm çözülmez
Tavuğa yas da yas, hatta toy da yas

Silahla sözünü diyebilmeyen
Masa arkasında ne diyecektir?
Düşmanı önünde egebilmeyen
Düşmandan merhamet dileyecektir.
Cephede eğilip teslimim diyen
Masa başında da eğilecektir.

Hani Dünya Dönüyor

Vaktin değirmeninde taş eridi, kum oldu,
Tarihe attığımız dönerek lüzum oldu.
Dünün hakikatleri bugün ters yozum oldu,
Niye de yozulmasın, hani dünya dönüyor.

Çok avlaklar içinde çok avları avladım,
Aşıp taşan arzumu ben artık cilavladım¹
Ben atamı ötmüşüm, beni ötür evladım,
Bu böyle de olmalı, hani dünya dönüyor.

Dün doğru sandığımı bugün iğri sanırım,
Bazen olur özümden özüm oğurlanırım²
Her yıl başka arzunun başına fırlanırım³
Niye de fırlanmayım, hani dünya dönüyor.

Çok eğilen görmüşüm, eğilmeyen başları,
Sular duruldu, gördük dibindeki taşları.
Adresini değiştirdi dünenin alkışları,
Niye de değişmesin, hani dünya dönüyor.

Nasıl dönür bu devran, nasıl dönür bu gerdiş,
Tazıların üstüne tavşanlar da gülermiş.
Dünya bina olandan herşey deyişilermiş,
Değişmesin neylesin, hani dünya dönüyor.

¹ Cilavlamak: gem vurmak

² Oğurlamak: çalmak

³ Fırlanmak: dönmek

Ebediyi dünyada ben ebedi sanmadım,
Bir ateşe tutuştum, ben ateşe yanmadım.
Butlar geldi ve gitti, birine inanmadım,
Niye inanmalıyım, hani dünya dönüyor.

Döndükçe bu dünyamız, yok ta dönüp var olur,
Kuruyan çeşmelerden sular yine car olur.⁴
Bu dünyanın hayrı da, şeri de tekrar olur,
Niye tekrar olmasın, hani dünya dönüyor.

Bin bin yıllar bu dünya böylece fırlansa da,
Bir yuvanın bülbülü bin budağa⁵ konsa da,
Aylar, yıllar, fasıllar birbirini dansa da,⁶
Değişmezdir akidem, çok ta dünya dönüyor.

Ne kadar istiyorsa, bin o kadar fırlana,
Karşıma kâh şer çıka, kâh hayır dığırılana,⁷
Çerhi-felek istiyor dolansa da tersine,
Akidemi hiç neye değişmerem ben yine.

1982

⁴ car olmak: akmak, gürlemek

⁵ budak: dal

⁶ danmak: inkâr etmek

⁷ dığırılanmak: yuvarlanmak

Bezekli¹ Saatler

Saatçi dükkânı... sert çıkılıtlar,
Ses verir, el çalar geçen her ana.
Muhtelif nakışlı, renkli saatler,
Duvarlar boyunca durur yanyana.
Her bir çıkılıtsı ömür kısaltan,
Saate bu bezek, bu hürmet neden?

Dereler suyunu dağlardan içer,
Seherin de yolu zülmetten geçer.
Zamanı bildirip ömrü kısaltan,
Saatler bezekli, zaman eybecer²...

20 Ağustos 1996

¹ süslü

² çirkin

Nisan Bir

Ben küçük çocukken nisanın biri
Yaman aldatırdık yol geçenleri.
Yolun ortasına koyardık neyse,
Yolcu eğilince ipi çekerdik
Keyifle gülerdik verip ses-sese
Yolcuyu aldatabildiğimizden
Sevinir, zevk alır, lezzet çekerdik

O vakit bilmezdim, aldanmak ağır,
Aldatmak insanın öz zatındadır,
O vakit bilmezdim, haktan geçmezin
Payına dilini bağlamak düşer.
O vakit bilmezdim, aldanan kesin¹
Haline gülmek yok, ağlamak düşer.

Büyüdüm, yoluma köstek attılar,
Benim kendimi de çok aldattılar.
Ayırabilmedim eğriden düzü,
Gördüm, hakikatın yolu dar imiş
Deme, iki yüzlü dünyanın özü,
Aldatmak üstüne berkarar² imiş.
Ayların, yılların bütün günleri
Nisanın biriymiş, nisanın biri!

28 Temmuz 1996

Nasıl Düz Geçem

Bu yolun inişi, yokuşu eğri
Sellerin dağlardan akışı eğri.
Bu eğri yollara alışanların
Yerişi, duruşu, her işi eğri.

Sokak da eğridir, dalan¹ da eğri.
Satan da eğridir, alan da eğri.
Ne vardı bir yüzü olsa riyanın
İp eğri, taş eğri, terazi eğri.
Seninle bir yolu adımlayanın
Maksadı, meramı, garazı eğri.

Bıktım bulanmaktan...
Durulmak için
İstedim en doğru yola and içim.
Eğer yol eğriyse düz olmak için
Bu eğri yollardan nasıl düz geçim²?

23 Eylül 1997

¹ kimsenin
² kurulu

¹ dalan: Çıkma sokak
² düz geçim: Doğru gideyim

Bir Tanrım Bilir

Yaprak fısıltısı, rüzgâr ışıltısı,
Hazel¹ hışıltısı, sel coşkunuğu,
Yağmur şırıltısı, gök gürültüsü,
Şimşek şakırtısı, dağ uğultusu,
Kuzu melemesi, at kişnemesi
O yalvarış sesi, bu hüner sesi,
Kayadan çaylağa² taş gillenmesi,³
Ahu göynertisi,⁴ bülbül nağmesi,
Dağların, taşların mahrem sesleri,
Ana tabiatın öz nefesleri...
Gıcırtı, kişneme, fısıltılardan
Hışıltı, şırıltı, uğultulardan
Tamburlar, kopuzlar, sazlar yarandı⁵
Nağmeler, şiirler, sözler yarandı.

¹ hazel: sararmış, yere düşmüş yaprak

² çaylak: vadi

³ gillenmek: yuvarlanmak

⁴ Ahu göynertisi: Ceylan sızlanması

⁵ yaranmak: meydana gelmek

Zamane dolandı, değişti devran,
Durdu tabiatın kastına insan!
Metal şangırtısı, demir, mis⁶ sesi,
Mermi vızıltısı, bomba narası,
Motor uğultusu, çark takırtısı,
Polat tezgahların şarakıltısı,
Aracın, geminin, trenin fiti,⁷
Yeni zamanenin yeni illeti
Neler yaratacak, bunu kimbilir?
O göze görünmez bir Tanrım bilir.

7 Ağustos 1996

⁶ mis: bakır

⁷ fiti: ısıklık

Sefer

Öyle ki düşürüz anne rahmine
Yokluktan varlığa bir yol tuşlanır.¹
Öyle ki doğulduk,² dönüp tersine
Varlıktan yokluğa sefer³ başlanır.
Olumdan evveli anıp uçundum,
Ölümden sonrayı düşünüp dondum.

Doğuldun, sanma ki, açıldı bahtın,
Bir yük çekeceksin her kanadında.
Olumdan ölüme uçarız vaktin
Hayır kanadında, şer kanadında

26 Temmuz, 1994

Şehit Anası

İçten alevlenip o, yana yana
Kendi dileğini getirir dile,
Memurun önünde eğilir ana:
- Şehit anasıyım, merhamet eyle!
"Şehit anasıyım!" -zann eder ana
Derdin çaresidir bu iki kelime.
Aslında milletin bağrından geçen
Kılıç yaresidir bu iki kelime
- Şehit anasıyım, işitin beni...
Diyerek o sustu, gözleri doldu.
Gönüller dağlayan iki kelimeyi
Bağlı kapılara o açar¹ bildi.
Hala bilmiyor ki, açar bildiği
Açmıyor kapanmış taş yürekleri
Yeter teselliye gönül verdiği.
Döver kapıları ana boş yere
- Şehit anasıyım! -Feryada bir bak!
Bu feryat yüreği yumşatmaz ancak.
Biz niçin her zaman özgeyanlıyız,²
Ama kendimize soğukkanlıyız.
O iki kelimenin meramı neydi?
Duymayıp, hem ona, hem söze kıydık.
- Şehit anasıyım,- dememeliydi,
Biz onu gözünden okumalıydık.
- Şehit anasıyım!

Onun feryadı

¹ anahtar

² Başkasına taraftar olma

¹ tuşlamak: hedef almak

² doğulduk: doğduk

³ sefer: yolculuk

Malum hakikatı gölgelendirir,
"Ana" dediğimiz o büyük adı
Analık tahtından yere indirir.-
Biz niçin bu kadar soğukkanlıyız?

Şehidi şehitlik mertebesinden
İndirir annenin giley-güzarı³
Bizden yardım uman dertli sesinden
Odlanıp yanmaz mı, şehit mezarı?
Anne kapılarda dilenir bu gün,
Oğul şehit olmuş yoksa bunun çün?

20 Haziran 1996

Şeki

³ Şikâyet

Ne Kadar Dönükmüş

Konuşma azizim, konuşma, kiri.¹
Anılar ürkütür kalbimi bazan.
Bana hatırlatma geçen günleri,
Pek çok korkuyorum hatıralardan.

Bazen ayaklarım kesilir yerden,
Bu günü dün ile sen aynı tutma
İyili, kötülü hatıralardan
Benim gözlerime gel ayna tutma.

Unutmak isterim acı günleri,
Kim ister acıyı yeniden yiye?
Tatlı günleri de unutum, kiri!
"Bir daha o günler dönemez." diye.

Öyle hatıra var, insanoğlunu
yakarak ağlatır ömür boyunca
Öyle hatıra var, ama ben onu
Bilmişim, bilirim ömürden yüce.

O günler rüyaymış, mavi bir rüya.
Geçmişî önüme serdiğin yeter,
Dünyanın cennete yakın olduğu
En güzel günlermiş o geçen günler!

Sen dünden konuşma öz isteyince
Konuşma, korkarım hatıralardan.
Yaddaş² mızrabını gel ince ince
Hatıra teline dokundurma sen

¹ kiri: konuşma, sus

² yaddaş: hafıza

Kalsın yüreğimde o gizli bohça.
Açma köz bağlayan yaramı kasten
Her yanlış adımı hatırladıkça,
Kendim öz gözümde küçülürüm ben.

Nerde kulağında çağılayan o ses?
Arşa çekilirdi geceler uyku.
Nerde o ihtiras, nerede o heves
Sonsuz susuzluğum, doyumsuzluğum?

Kaldı sevincimiz, kaldı uzakta,
Nerde o arzular, o heyecanlar?
O zaman bilmezdik, henüz karşıda
Hastalık, zayıflık, yaşlılık da var.

Dağlar ardındaydı hani, bir zaman
Miskin yaşlılığın bu miskin atı.
Küheylan belinde at çaptığımdan³ ...
Oyun biliyordum onda hayatı...

Şimdi gidiyorum elekten saca,
Eskiden kılıçtım, bu gün kalkanım.
Kendime benzeyen takatsız, koca
Bir katır sırtında yokuş çıkarım.

Bu basit gerçeğe ürperdim bir an,
Ne kadar dönükmüş dünyanın yüzü.
Geçmişin bu kadar aziz, mihriban,
Yakın olduğunu bilmezdim düzü.⁴
Hiç deme korktukça hatıralardan
Onun sıcağına ısınırım ben.

13 Temmuz 1997

³ çaptığımdan: sürdüğümünden, bindiğimden

⁴ düzü: doğrusu

Yücelikte Tenhalık

Ağaca bak! İlahi, başı varmış buluta
Sanki hasretle bakar onun yüceliğine
Alçak boylu çalı da.
Amma çalı bilmiyor, her iyide kötü var.
Tenhadır yücelikler.

Zirvenin kulakları dost arayıp kendine
Etrafına şeklenir.¹
Çalı bilmez yücelen, yüceldikçe teklenir

16 Ağustos 1996

¹ şeklenir: Kulak vermek.

Nefs-Vicdan

Farklar yok olup düz ile noksan arasında,
Çingil¹ taş ile lal-bedeşşan arasında.

Tarih boyu insan can atıp meçhule doğru,
İdrak durup aşkar ile pünhan arasında.

Yerden boy atıp sonsuz olan göklere idrak,
Çarpışmaya bak sır ile insan arasında.

İnsan bu kadar güçlü iken yerde rezalet!
Sen sulhe bak, arif ile nadan² arasında.

Tarif ile, tahrif ile tahkir³ olunur hak
Guya yok imiş fark, su ile kan arasında.

Bu asırda saziş yaranıb⁴ ahlaka karşı,
İsmetli meleklerle deli şeytan arasında.

Eppek⁵ yerine satma bize sünbül⁶,⁶ nadan
Buğda⁷ dayanıb⁸ unla değirman⁹ arasında.

¹ çingil: çakıl

² nadan: cahil

³ tahkir: hakaret

⁴ saziş yaranıb: anlaşma yapılmış

⁵ eppek: ekmek

⁶ sünbül: başak

⁷ buğda: buğday

⁸ dayanıb: duruyor

⁹ değirman: değirmen

Sehv¹⁰ harda¹¹ imiş? geçti ömür anladım artık
Çarpışma bitib nefis ile vicdan arasında.

Ey Bahtiyar, İsa gibi çarmıhta üzüldün,
Kaldıkça sen aklın ile iman arasında.

Seki, 23 Haziran 1997

¹⁰ sehv: yanlış

¹¹ harda: nerede

İlk Günah

Bilgi elmasını yediklerinden
Cennetten kovuldu Ademle Havva.
Allahın emrinden çıkıp o günden
İblise dost oldu Ademle Havva.
Bozdular konulan sert kanunları,
Allahın gazabı tuttu onları.

Bildik, bildikce de dedik: "Azdır bu!"
Böylece atladık biz asırları.
Öğrenmek isteği, bilmek arzusu
Bitip tükenmedi o günden beri.

Günahın ardınca yeni bir günah,
Açıldı yolları nefsin, niyetin.
Ulu ceddimizden başladı, vallah!
Sonsuz faciası beşeriyetin.

Vehmle¹ duyulur bu sonsuz alem
Bilgi de vehmden kuvvet almış.
İkiz kardeş imiş bilgiyle dert, gam,
Bilgi çoğaldıkça vehm azalmış.

Galiba bilmedi ecdad o zaman,
Bilmedi bozulmaz o ilk yasaklar.
Allah'ın açtığı küçük bacadan
Dünyaya bakmaya izinimiz var.

Bacayı büyütüp pencere açtık,
Baktık bu dünyaya göz işledikçe.
İdrak kalıbına sığmadı artık
Hayaller, arzular genişledikçe.
Sonu görünmeyen kendi nefsinden
Kendi kölesine çevrildi insan.

Kâh ilme dayandı insan, kâh dine,
Görmek istediler zerrede küllü²
Öbürkü dünyayı bilmek uğruna
Gitti bu dünyadan çoğu gönüllü.
Kâm alabilmedik bildiğimizden,
Bilmek arzusunun gür sesiyiz biz.
Maluma meçhulden geldiğimizden
Meçhulu bilmenin teşnesiyiz³ biz.

Budur son temenni, budur son istek:
Yokluktan gelmişiz, yokluğu bilmek!
Bu aciz mahlukta iddiaya bak!
Dileği diledik...

Bilmedik ancak
Allah'ın verdiği bu akıl ile
Var olan yokluğu görmeyiz ancak.
O yüze yapılmış köprü kıl ile
O yüzde günaha yoktur bir ortak.

¹ vehm: hissetmek

² küll: bütün

³ teşne: susuz

Meçhuldur fezada henüz yerimiz,
İleri gitmeye bir ihtiyaç yok.
Direnip köşeye bilgilerimiz.
Geriye dönmekten başka ilaç yok.
... Öğrenmek istedi insan her şeyi
Demeden bu olur, buysa yasaktır
Öğrenmek arzusu, bilmek isteği
Bir gün bu dünyayı patlatacaktır.

9-10 Temmuz 1997

Nereye Gidiyor Sabahımız

Uzun yıllar düşünmüşüm:
Milletlerin sırasında biz de varız.
Yurdumuza kastedenin

Gözlerini oyanlarız.

Biz o kadar necibiz ki,
Bir küçücük işaretden söz anlarız.
Hakla zoru ayıklayıp
Öz yerine koyanlarız...

Milletimin kaderini

Ben düşündüm zaman zaman.

Geçti zaman, geçemedik
Gördüm, asrın sınavından
Zaman pek de harın¹ imiş.
Bizim asrın şadarası²

Narinden de narin imiş.

Geçemedik öteye biz
Şadaramda kaldı bizim eksliğimiz.
Asrın büyük sınavına

Hiç de hazır değilmişiz.

Yokuşu düz yol bilmişiz.

Şimdi ulu Yaratandan soruyorum:

- De kimiz biz?

Mazlumuz, ya zalimiz biz?

Çağla dilek arasında

¹ harın: azgın

² şadara: toprağı elemeye yarayan alet

Belki bir gün dolaşmışız,
Çağın hangi döngesinde³ biz şaşmışız?
Taş üstünde yeşermeyen bir tohumuz.
Kendimize zalim iken
Başkasına biz mazlumuz.
Elden giden toprak için
Yüreğimiz çilik-çilik⁴
Zalim bizden toprak almış,
Biz zalimden sulh isterik.
Kendimize sırt çevirip
Yabancıya kardeş dedik.
Biz yalanı körükleyip
Hakikata çıkdış⁵ dedik.
Yabancıyı taklit edip öyle sandık:
Biz de dönüp eren olduk.
Serptiğimiz tohumların meyvasını
Karabağ'da deren olduk.
Biz eskinin hastasıyız,
Marazımız belli idi
Sabir'lere, Celil'lere.⁶
Yaramızdan kan açıldı
Karabağ'da birden bire.
Midemizi aklımıza
Değişmeği şeref sandık.

³ dönges: sokağın sonunda geriye dönülen yer

⁴ çilik-çilik: paramparça

⁵ çıkdış: çık aradan

⁶ Sabir, Celil: Azeri mizah şairi ve yazarları

Yabancılar karşısında tavuk olup
Evimizde horozlandık,
Komşumuzun açlığını
Bilip rahat yatıyorsak,
Liyakatı, fazileti
Vazifeye satıyorsak,
Dostumuza kuyu kazıp
Arzumıza varıyorsak
Demek bizden yüz döndürmüş Allahımız.
Demek yokmuş sabahımız.
Deryamızı beğenmeyip
Başkasının havuzunda yüzüyorsak,
Başka dilde dil dil ötüp
Kendi ana dilimize
Eğer dudak büzüyorsak.
Demek bizden yüz döndürmüş Allahımız.
Demek yokmuş sabahımız.
Vicdan adlı bir melekten yüz döndürüp
İblislikle barındıksa,
Layakatı baltalayıp
Kendimizden yukarıya yarandıksa,
Dinimizi pula satıp
Başka dine sığındıksa,
Dindarımız tellal ise, tacir ise,
İmamımız anasını satan ile elbir⁷ ise,
Rüşvet "hacı" rütbesini
Kazanmağa tedbir ise
Demek yokmuş Allahımız.
Demek yokmuş sabahımız.

⁷ elbir: ortak

Bu nesilden o nesile tel kırıkta,
Ailemizi milletimiz,
Evimizi vatanımız sanıyorsak,
Vatan, millet namusunu danıyorsak,⁸
Demek bizden yüz döndürmüş Allahımız.
Demek yokmuş sabahımız.

Ömür boyu haram yiyip,
Başkasının helaline koşuyorsak,
Bir lokmaya muhtaç olan çaresizden
Eğer rüşvet umuyorsak,
Gözümüzle gördüğümüz vahşetlere
Gözümüzü yumuyorsak,
Kendimizden ağır olur günahımız,
Kendimizi yakacaktır öz ahımız.
Demek bizden yüz döndürmüş Allahımız.
Nere gider sabahımız?

8-9 Ağustos 1997

Ömür Bir Rüya

Bu gece rüyada gördüm, ölmüşüm.
Nefesim kesilmiş...

Ama bu alem
Yüz yıllık, bin yıllık verişindendir¹
Herkes öz² yolunda, öz işindedir.

Gelir kulağıma kahkaha sesi,
Hardansa³ uzaktan bir kuş nağmesi.
Odur bak, meliyor çölde⁴ bir kuzu,
Akır pınardan da şırhaşır⁵ su.

Birsey değişmeyip evde yerini,
Dolapta kitaplar, vazoda çiçek.
Açık pencerenin perdelerini
Ya sağa, ya sola oynatır külek⁶

Gördüm, bana bakır resmim duvardan,
Dedim, masal imiş arzu da, kâm da,
Dedim, bir fark var mı, göresen⁷ bu an
Şimdi o resimle benim aramda?

Ben ölü, ocansız... kenar⁸ odadan
Geldi torunların şen şakır sesi.
Gördüm, bana bakır masam bucaktan,
Ne yapım? Üstümde ölüm gölgesi...

⁸ danmak: inkâr etmek

¹ veriş: alışkanlık ² öz: kendi ³ hardansa: nerelerdense ⁴ çölde: dışarıda ⁵ şırhaşır: su sesi takliti ⁶ külek: rüzgâr ⁷ göresen: acaba ⁸ kenar: yan

Bir ses kulağıma gelmişti haktan,
Ölümü görmüştüm o an öyle bil.
Benim yüreğime⁹ doğmuştu çoktan:
En büyük kısmetim ölümdür bu yıl.

Unutmak istedim ölümü bir an
Gördüm, bacarmıram,¹⁰ el nere çatır?¹¹
Benim ölümümle gördüm, dünyadan
Heç ne eksilmeyip, aynı dünyadır.

Bağırdım, içimde boğuldu sesim,
Seslerin içinde yok oldu sesim.
Herkesin derdine ben ortak oldum.
Herkesin derdini attım içime.
Bugün ben ölmüşüm, benim yokluğum
Kimsenin umruna değilmiş dime.

Yalanmış bu dünya, -dedim,- tam yalan!
Ben ki bu dünyaya gerektim, ancak
Masamın üstünde yarımçık¹² kalan
Yazıma boylanıp ah çektim ancak.

Uyandım uykudan... Dedim ki, çoğu
Ne işse önceden ölümü duymuş.
Yok, rüya değilmiş, gördüğüm uyku,
Benim yaşadığım ömür uykuymuş.

20-21 Ağustos 1997

Dua

Son yıllar her gece el açıp göğ
- Ya rabbim, bu halka nicat ver,- diye
Yardım istiyorum ulu Tanrı'dan.
Düzelmir, bizimçin dönmüyor yine
Bu çark-ı devran...

Bilirim yalvarıp göğ el açmak
Kama yetirmemiş hiç bir milleti,
Ne yapım, elimden bu gelir ancak.
İhtiyar şaire siz çok görmeyin
Bugün başardığı bu fazileti.

Alın buruşlarım, yüz buruşlarım
Geçtiğim ağırlı, burulu izler...
Benim temennalı yakarışlarım
Uzanır, çekilen azaplar geder¹...

Ne kadar göklere yüz tutsam da ben
Görürüm, duymuyor yaradan beni.
Duymak istemiyor o, bilerekten
Sınıyor² bu halkın iradesini.

Azalmış değeri öyle bil sözün,
Ayıramıyoruz eğrini düzden.
Belki bugünümüz utanır bugün
Çok kadim, çok uzak geçmişimizden.

⁹ yüreğime: içime

¹⁰ bacarmıram: beceremiyorum

¹¹ nere çatır: nereye yeter

¹² yarımçık: yarım

¹ geder: kadar

² sınımak: denemek

Dilim dolaşıyor, güle kül diyor,
Şair kalamı da düşmüş keserden.³
Elimde kalemim öyle titriyor,
Söz mermim şaşırır hedefi herden.⁴

Sanki sözün bile örtüsü kalmış,
İçi ya çürüktür, ya boş oyuktur.
Fıt goza⁵ benziyor, ses küyü⁶ kalmış
Kabuğun içinde lepesi⁷ yoktur.

Şairler, ayırak şeytandan cini,
Taze mana vererek gocalan⁸ söze.
Gaytarak⁹ gücünü, ilkinliğini
Fuzuli şiirinden od alan söze.

Haykırarak bir sesle: -Nicat ver, Allah,
Omzumuz durmuyor bu ağır yüke.
Beni işitmeyen o kadir Allah
Bizim sesimizi işitir belke.¹⁰

15 Temmuz 1997

³ keser: etki, güç
⁴ herden: bazen
⁵ fı goz: içi boş ceviz
⁶ ses-küy: gürültü
⁷ lepe: cevizin içi
⁸ gocalan: eskiyen
⁹ gaytarak: geri verelim
¹⁰ belke: belki

Zaman Aldanmadı

Altına mis¹ kattılar,
Bala şeker, süte su.
Değersiz, ucuzu pahaya satmak için,
Bakkal tartı taşının içini oydu oydu²
Alıcıyı tartıda daim aldatmak için.

Sahte pul yarattılar,³
Başkasının yerine imzalar da attılar.
Toprağa gil⁴ kattılar,
Semente⁵ kül kattılar.
Her yerde ölçüleri kısaltıp uzattılar,
Bir sözle, sahtelikler üzerinde kurulan
Bir dün yarattılar.
Bu dünyanın eleği kalburuna karıştı,
Yamanlıkla iyilik birbirine karıştı.
Hakikati boyayıp ağarttılar⁶ bozları⁷
Dünyanın en hilekâr mahir kelekbazlar⁸
Saat ile takvime el ata bilmediler.
Yalnız vakti, zamanı aldata bilmediler.

20 Eylül, 1997

¹ mis: bakır
² şimdiki bakkallar kilogram demirinin içini oyarak bir parçayı oradan çıkarırlar ve eksik tartarlar
³ pul yaratmak: para yapmak
⁴ gil: etkisiz, kullanımsız hale gelmiş toprak
⁵ sement: çimento
⁶ ağartmak: beyazlaştırmak
⁷ boz: gri
⁸ kelekbaz: dolandırıcı

Hamiya Borçluyum

Atama, anama, muallimlere,
Yoldaşa, sırdaşa, daha kimlere
Borçlu olduğumu düşündükçe ben,
Yumağa dönürüm hecaletimden¹

Ömür yollarında ben büdreyende²
Çokları tutmuştur kolumdan benim.
Herkesi kendime dost bilip ben de
Sanırım, dünyada yoktur düşmenim.³

Pınardan eğilip su içiyorsam,
Hem ona borçluyum, hem suya borçlu.
Uyup içimdeki bir kadir sese
Diyorum, borçluyum, hamıya⁴ borçlu!

Bu elin hayrını, şerrini görcek
Hem yasa borçluyum, hem toya⁵ borçlu.
Vatanın en sade vatandaşı tek⁶
Hamiya borçluyum, hamıya borçlu!

Uğur arzuladı yoluma kimse
Ben onun uğurlu yoluna borçlu.
Nerdeyse, kimise incitmişimse
Kendimi sanırım ben ona borçlu!

Düz iş yapmayanda hakka eğildim,
"Haksızım" -demekten hiç utanmıram.
Özümü hamıya ben borçlu bildim,
Kimseyi kendime borçlu sanmıram.

¹ hecalet: utanma ² büdremek: kaymak ³ düşmen: düşman ⁴ hamı: herkes ⁵ toy: düğün ⁶ tek: gibi

Özgede ararsak her nagisliği,⁷
Herkes iyilikten gerek el çeke.
Kötü adam varsa... onun pisliği⁸
Senin pisliğinden çimlenip belki.

Düzlük eğriliğe secde kılanda
Dünya kendisine kesilir ganim⁹
Özgenin¹⁰ derdine ortak olanda
Sanki azalıyor öz derdim benim

Milleti kendine borçlu sananlar
Kimlerdir?

Milleti, halkı dananlar¹¹
Millete kendini borçlu sananlar
Kimlerdir?

Milletçin mum tek yananlar!

Biz yüzü karayız millet yanında,
Herkesin bu halka, yurda borcu var.
Milletin bugünkü güzeranında¹²
Sen de günahkârsın, ben de günahkâr.

Borçtan, hakkımızı ileri sandık,
Tuttu bağçamızı şeytan alağı¹³
Eğer borcumuzu biz anlasaydık,
Darda kalır mıydı Vatan toprağı?

Nerde saklanmışsın, ey Vatan oğlu?
Vatanın başından duman, çen¹⁴ geçir.
Millete borcunu ödemek yolu
Vatana, millete sevgiden geçir.

16-17 Ağustos 1997

nagislik: kusurluluk ⁸ pislik: kötülük ⁹ ganim kesilmek: düşman kesilmek
¹⁰ özge: başkası ¹¹ danmak: inkâr etmek ¹² güzeran: geçinme ¹³ alak: yaba-
ni ot ¹⁴ çen: sis

Uykuda Ölüm

Doğulduk, gedirik hiçliğimize,
Yoktan yokluğadır bu yolun sonu.
Bu borcu bilmekle Yaradan bize
Bildirir kendinin var olduğunu.

Bizden hiç sormadan Yaradan bizi
Yarattı...
Bu emre biz de baş eğdik.
Gelende bilmedik gelmeyimizi,
Keşke, gidende de hiç bilmeyeydik...

Sen kendin yarattın, yahu kimim ben?
Yalnız bir ricam var senden, ey Huda
Al benim canımı ne vaht¹ istesen,
Uykuda, uykuda, ancak uykuda.

Bir ses şakıldayıp yıldırım teki²
Dedi: -korkursan mı³ yoksa ölümünden?
-Hayatla ölümün serhaddindeki⁴
Zulümünden korkarım, -dedim,- zulümünden

10 Şubat 1996

Zindanda Takvim

Zindanda bir tutsak, önünde takvim,
Kalan müddetine o hiffet¹ çekir.
Akşam olur olmaz, yolcu ettiği
Her günün üstüne kara hat çekir.

Çizgiler dizilir takvim üstüne,
Her geçen gününü o, uğur sanır.
Kara çizgileri, onu ak güne
Götüren bir arzu, bir cıgır² sanır.

Mahbuslar zamanı doğrayıp biçen
Saatin sesine nasıl teşnedir,
Onun yüreğinde leng ötüp³ geçen
Zamanla yüzyüze bir savaş gedir.

Bu kara zindana düşenden beri
Uzanır onunçin saatler, günler.
Kovacak böylece öten günleri
Ceza müddetinin sonuna gider.⁴

Haklı mı, haksız mı ceza müddeti?
Aklına getirmir o bunu artık.
Leng öten vaktedir onun hiddeti,
Yalnız sevincidir her hat, her cızık.⁵

¹ hiffet: dert, keder

² cıgır: dar yol, çıgır

³ leng öten: ağır geçen

⁴ gider: kadar

⁵ cızık: çizgi

¹ vaht: vakit

² teki: gibi

³ korkursan mı: korkuyor musun

⁴ serhad: sınır

Döşeme-dünyası, tavan-fezası,
Azatlık uğruna o, vakti danlar.⁶
Onunçin çizilen günler-cezası,
Ama günahıdır çizilmeyenler.

Arzuya atılan adımdır hergün
Akşamlar çizdiği her hat, her cızık,
Ömrüne, gününe hat çektiğinin
Farkında değilmiş sanki bu yazık.

Şeki, 7 Temmuz 1997

⁶ danlamak: azarlamak

Arzusuz Yaşamak Arzusu

Arzudan çimlenir bin kan, bin gada,¹
Yerinden oynatır çark-ı feleği.
Mutlu o kestir ki, onun dünyada
Ne bir arzusu var, ne bir isteği.

Bazısı seyr eder hayatı dıştan,
Onun yolu düzgün, keyfi çağ² olur.
Arzular öyle bir yükür, omuzdan
Ne atmak, ne satmak, ne çatmak³ olur

Arzular ardınca öyle yürüdüm,
Nefesim kesildi, gözüm karardı.
Bir zaman gafletten ayılıp gördüm
Bana boş boşuna yürümek kaldı.
Çizmelerim varken çarık istedim,
Her zaman kismetten artık istedim.

Şimdi görüyorum, kurban vermişim
Ömrümü arzuya, telaşa, kardeş.
Kazancım ne oldu? Yaş yetirmişim
Ömrü değişmişim ben yaşı, kardeş.
Şimdi bir arzum var: Danıp⁴ herşeyi,
Arzusuz, dileksiz kalmak isteği!

¹ gada: bela

² çağ: hali hoş olmak

³ çatmak: ulaşmak

⁴ danmak: inkâr etmek, reddetmek

Bu komik arzuya ben güldüm düzü⁵
Yaşamak mümkün mü korkuluk gibi.
Arzusuz yaşamak! Bu istek özü⁶
Meğer başka türlü arzu değil mi?

25 Haziran 1997

Oda Mahkûmu

Özgeden¹ hay uman ahıl² çağımda
Fikrim, duygularım her gün teklenir.
Benim fikirlerim bu dar odamda
Değip duvarlara hep çiliklenir³
Dünenki⁴ havayla beslendiğimden
Bugünki havada üşüyorum ben.

Bugün cehennemim, dün cennetim,
Sazım zamaneye dem tutamıyor⁵
Tutmur torunlarla sözüm-sohpetim,
Hafızam düneni unutamıyor.

Akilim, ya cahil? Bu da başka sır,
Sögüt ağacından eve tir⁶ olmaz.
Ahı,⁷ men gidenim, onlar gelendir
Gelenle gidenin yolu bir olmaz.
Benim fikirlerim bana gözdağı,
Benim fikirlerim - oda tutsağı.

Fikrin zaman ile eğer denktirse
Demek evladısın sen de bu esrin.⁸
Fikrin duvarlarda çiliklendiyse
Yerini dar etme sen yeni neslin.

¹ özge: başkaları

² ahıl: yaşlı

³ çiliklenmek: kırılmak

⁴ dünenki: dünkü

⁵ dem tutmak: eşlik etmek

⁶ tir: direk

⁷ ahı: peki, ama anlamında

⁸ esr: asır

⁵ düzü: doğrusu

⁶ özü: kendisi

Bir ses fısıldadı: "Barış zamanla"
Bir ses dedi: "Onda ben, ben olmaram"⁹
Daim savaştadır gerçek gümanla
Ya nasıl ayrılırsın helaldan haram?

Benim de yeniye büyük saygım var,
Ama git demesin yersiz yerliye,
Ben nasıl "gel" -deyim ahlaktan kenar,
"Güzellik"- adlanan eybecerliye?¹⁰

28 Haziran 1997

⁹ olmaram: olmam
¹⁰ eybecerlik: çirkinlik

Pazarda

Pazara bak,
Birbirine karşı durmuş
Alan, satan.
Bu alverdir, razı değil
Ne aldanan, aldatan.
İki düşmen yüzyüzedir,
Alıcıda satıcıya
Bu küduret,¹ nefret nedir?
Matahının² fiyatını
Alıcının
İmkânından çok demesi-
Dediğinden dönmemesi...
Alıcısı cebindeki var yoğunu
Hesaplıyor döne döne³
Pulu⁴ yetmir
Evladının birce kırık sevincine...
Nedir ucuz, nedir paha?
O bilmedi, sustu bir an
Tekçe şeyi o bildi ki,
Zahmetine verdikleri
Değer ucuz olduğundan,
Bu fiyatlar onun için çok pahaadır.
Yemeğin de düz değeri iştahadır.

¹ küdurat: kin
² matah: satılan mal
³ döne döne: defalarca
⁴ pul: para

Bir tarafta kartof,⁵ soğan,
Bir tarafta şor⁶ satılır, yağ satılır.
Alıcının sinesine
Çalım çapraz dağ satılır.
Alan bakır matahlara,
Alabilmir,
Satan batır günahlara,
Alıcıyla satıcının arasında
Fiyat suyu bulandırır.
Matahlarsa ağızları sulandırır.
Her nimetin fiyatı var,
Pazardaki fiyatları yıkayamaz
Ağızlardan akan sular.
Alabilmir,
Yüreğinde bu hasrete "Dur"- yarası!
Alabilmir,
Bu "fersizlik"⁷
Ailesinin karşısında yüzkarası.
Bir tarafta kartof, soğan,
Bir yanda da et satılır.
Aslında ismet satılır.
Evladının karşısında rüsvay kalan
Erkeğe töhmet⁸ satılır
Ömrü boyu sakladığı
Ama bugün elden giden
Şeref, liyakat satılır.

23-24 Temmuz 1997

⁵ kartof: patates

⁶ şor: çökelek

⁷ fersizlik: beceriksizlik

⁸ töhmet: azar

Bir Selama Değmedi

Bugün ben seni gördüm, selam vermek istedim
Yüzünü yana tuttu.
Söyle, yıllardan beri kalbimizin bir duyup
Bir çarptığı yılları,
Ya ne çabuk unuttun?
Beş yılda gözümüzden akan o kanlı seller,
Bir selama değmedi?
Heyecanla, ferahla, gamla dolu o yıllar
Bir selama değmedi?
Hiç yüzüme bakmadan yanımdan nasıl geçtin?
Sen aşkın selamını korkuya mı değiştin?
Yoksa sen öz ahbine, peymanına ak oldun?
O kadar yakın iken, bu kadar uzak oldun?
Tatlı gülüşlerimiz, acı feganlarımız
Bir selama değmedi?
Kaygılı anlarımız, kaygısız anlarımız
Bir selama değmedi?
Sen ne yaptın bir düşün.
Yalnız şimdi anladım; ah sen daha beminçin
Ulaşılmaz çiçeksin,
Yaşanmış günler gibi geri dönmeyeceksin...
Kop ey tufan, es ey yel! Hazel olup dökülüm.
Tam beş yıl yüreğimde
Beslediğim muhabbet, bir selama değmedi?
Bir günlük hasrettime sabredemeyen gülüm,
Ya ne oldu? Bu hasret bir selama değmedi?

Gittin, ardınca baktım, can ayrıldı canımdan,
Sen nasıl itinasız geçebildin yanımdan?
Ah çektim, başım üstte yapraklar esti, gülüm,
Senin kalbin esmedi.
Geriye de bakmadın.
Neden senin yolunu muhabbetin kesmedi?
Kazancımız, ya bu mu?
Söylenmemiş o selam elvedamız oldu mu?
Sen bana zulüm ettin, bana zulüm yakışır,
Bir selama değmeyen aşka ölüm yakışır.

Ekim 1997

KOŞMALAR, GERAYLILAR

İlahi
Adını aldıkları imda
Ağaçlar, çiçekler, güller
Gönüller, ruhlar, canlar
Geçtim bir lokma imda

Bir cana borçluymuş
Alma elimden imdaları
Arındır, barmaklar
Ağulmuş kargımlar

İndirip zindan
Ağulmuş kargımlar
Namları imda
Yoksa yarın eller

Bir duyduğum
Beklemiş yücelik
Seri derken
Duaşın kalmış imda

Sen imda
Bir seğiden imda
Bir imda
Kureyden bağlar

Kaldır perdeni sen
Millet seğiden imda
Çok ayır düşünürden
Biri örümcek önder

İlahi

Adını zikreder gece ve gündüz
Ağaçlar, çiçekler, güller, İlahi.
Gönلümü, ruhumu götürür sana
Geçtiğim dolamlı yollar, İlahi.

Bir cana borçluyuz, al canımızı,
Alma elimizden imanımızı,
Arındır, barındır zamanımızı,
Açılmış karşında eller, İlahi.

İndirip zirveden dağı, yol etme,
Açgöz nefsimize bizi kul etme.
Namerdi millete sen oğul etme,
Yoksa yazık olur eller, İlahi.

En büyük arzumuz: Yol göster bize,
Fevkine yücelek, bu, yeter bize.
Seni derketmeye akıl ver bize,
Duasız kalmasın diller, İlahi.

Sen ışıkla doldur yüreğimizi
Biz senden umarız dileğimizi.
Bir daha kul edebilmesin bizi
Kuzeyden baş alan yeller, İlahi.

Kaldır perdeleri sen gözümüzden,
Millet seçebilsin ameli sözden.
Çok ayrı düşmüşüz öz özümüzden
Bizi özümüze dönder, İlahi.

1996

Değil mi?

Ömür baştan başa, beşikten kabre
Hayatın sevinci, gamı değil mi?
Ölüm bir ömürlük ızdırapların
Ağrının, acının tümü değil mi?

Manevi dünyaya kalkıp yücelmek
Kanatlı duyguya kısmettir ancak.
Böyleyse, ömürden, günden kam¹ almak
Herkesin arzusu, kamı değil mi?

Geçiyor makamlar günde yüz elden
Hangi gizli eldir bozan, düzelten
Senin güvendiğin dünya ezelden
Ekilen, biçilen zemi² değil mi?

Ayaklar altında yer oldu taptak³
Sırrını, özünü bilmedik ancak.
Taptak ettiğimiz bu kara toprak
Ebedi menzilin damı değil mi?

Damımız üstünde gezer, hep gezer,
Herkes öz zevkiyle evini süsler.
Toprağı sormaktan etmedik hazer,
Bu da aklımızın kemi⁴ değil mi?

Bu geçici evde kader hükmeder,
Kimimiz bal içer, kimimiz zehir,
Bu ebedi evde hepsi bir nefer
Bir nefer kendi de hepsi değil mi?

22 Şubat 1986, Yesuntuki

¹ kam: zevk ² zemi: tarla ³ taptak: basa basa düzelen yer ⁴ kem: azlık

Nere Gider?

Korku gölgesine sığınmış bugün
Sadaket, diyanet, muhabbet, Allah.
Yalan hakim olmuş, bühtansa békçi,
Çürüyor zindanda hakikat, Allah.

Eğri eğriliği yürütür taş,
Geçmiş eğrilikle herkesten başa.
Doğru hasret kalmış sıcak bir aşı,
Acep nere gider, bu millet, Allah.

Haftalar değişti, günler değişti,
Taraflar değişti, yönler değişti.
Kıbleler değişti, dinler değişti,
İte ot verilir, ata et, Allah.

Ünvanı değişmiş rezaletin de,
Kaymak da satılır lor kıymetinde.
Şimdi sadakatin saltanatında,
Oturup hükmeder hıyanet, Allah.

Ha çağır, ha bağır, yatan uyanmaz,
İyi yamandan ayıran olmaz.
Satsan, yüzüne de bakan bulunmaz,
Nasıl ucuzlaşmış liyaket, Allah.

Yalanlar hakikat kıyafesinde,
Yekler cevlan eder şaş hanesinde¹
Hırsızlar, eğriler zamanesinde
Eğrilik sanılır feraset,² Allah.

9 Temmuz 1989

¹ Burada "tavla" oyunu kastedilir; yani taraflar beraber olmadığından yaşam yasaları derebeylikle bozulur

² feraset: yetenek, becerik

Gün Batmak İçin

Sen bana gereksin her saat, her gün,
Beni bu dünyada yaşatmak için.
Sen bana gereksin, benim gönlümün
Uyuyan gölüne taş atmak için.

Kendimle ebedi davamsın benim,
Muhitim, iklimim, havamsın benim.
Ben dağım, dumanlı zirvensin benim,
Şereftir, şöhrettir zirve, dağ için.

Toprak son yuvadır, toprak son bine¹
Dedim toprağımsın, geldim secdene.
Ömrün son çağında eğildim sene.
Eğilir toprağa gün, batmak için.

14 Mart 1987

Eski Dertle Ben

İçtim bir yudumda, yumup gözümü
Ömrün kadehini gurta gurtla¹ ben,
Bir zaman derdim ki, ölüm uzaktır,
Belki kıyamete kaldım kurtla ben²

Sevgimden kendime bir kale kurdum,
Ömrü bir kalede ben başa vurdum,
Dünyayı kendime haram buyurdum,
Yaşadım hayatı tek bir şartla ben.

Bu yerde kelefim³ yaman dolaştı,
Garaz zurna çaldı, inam kol açtı,⁴
Ne yapsam, kalbime şüphe yol açtı,
Başarabilmedim o namertle ben.

Gögün yırtık yeri düştü başıma,
Soğuk su kattılar sıcak aşıma,
Her gün bir yeni dert çıktı karşıma
Bir gece yatmadım eski dertle ben.

1985

¹ gurta gurtla: yudum yudum

² Atasözüdür: Yüzden fazla yaşı olan adama "Bu adam kurtla kıyamete mi kalmak istiyor" deniliyor

³ kelef: yumak

⁴ kol açmak: oynamak, raks etmek

Dünyanın

Derk eylemek hem çetindir, hem kolay
İblisinden, meleğinden dünyanın.
Adem sattı bir buğdaya cenneti
Tora düştü¹ keleşinden dünyanın.

Ne güzeldir yürek geniş, söz açık,
Yaşamadım bir sevdamı yarımçık,
Azap adlı değirmenden narin çık,
Geçeceksin eleğinden dünyanın.

Arzum için bir meleyen cüyürdüm²
O tepeden bu tepeye yürürdüm.
Niçin korkam kefeninden?
Ne gördüm
Beşğinden, beleşinden³ dünyanın

Ey Bahtiyar, zaman ömrü eritir,
O dünyaya gidemeden çürütür,
Arkasından halı gibi sürütür
Sıkı tutsam eteğinden dünyanın

1977

¹ tora düşmek: tuzağa düşmek

² cüyür: ceylanın bir türü

³ belek: kundak

Aman Hey

Sevgim bana kanat verdi, uçurdu,
Ben kendimden yukarıyım, aman hey.
Sen kalbimde kalbim gibi vurmazsan,
Bütün değil, ben yarıyım, aman hey.

Öz elimle mühürlenir günbegün
Öz elimle bağladığım bu düğün.¹
Eğlecini² kaybeyleyen bir ömrün
Kaza vuran katariyim aman hey.

Hedef aldım, ben hedefi görmedim
Zarar gördüm, bir gün nef'i görmedim,
Hislerimden o tarafı görmedim
Ben kendimin çeperiyim, aman hey.

Sen yok isen... ben bir hiçim, hederim,
Senin için bir talihim, kaderim,
Sevgim kadar, muhabbetim, kaderim
Ben kendimin inkârıyım, aman hey.

8 Şubat 1985, Yesuntuki

¹ düğün: düğüm

² eğlec: fren

³ nef'i: fayda

Öz İçindedir

Gel kışa "zehrimar"¹, yaza "gel" deme,
Kışın dehşetleri yaz içindedir.
İnişte yokuş var, yokuşta iniş,
En büyük ateş de buz içindedir.

Yüz tepe boyu var bir yüce dağda,
Yakından yakındır bazan uzak da.
Nefret de, sevgi de, kara da, ak da
Işık da, zulmet de göz içindedir

Taş da kıymetlenir elden gidende,
Melek de sendedir, şeytan da sende.
İyi de, yaman da, dost da, düşmen de
Senin öz içinde, öz içindedir.

Ağustos 1991

Yavaş Yavaş

Ömrün sonbaharı sıktı elimi,
Demek yaşlanırım ben yavaş yavaş
Güzde yapraklara hal¹ düşer gibi,
Düşüyor saçıma den² yavaş yavaş.

Ağaçlar soyunur, yer hazellenir,
Fikir dumanlanır, gözler zillenir³
Güllerin üstüne yenen tek yenir⁴
Benim gözlerime çen, yavaş yavaş.

Değişir havalar, değişir bütün,
Kısılır nasıl da günler günbegün,
Demek yaklaşıyor gurubu ömrün
Çekilir dağlardan gün, yavaş yavaş.

Sararır gittikçe çöl, çimen, çayır,
Gönül her saati ömürden sayır.
Bir ses kulağıma hep fısıldayır:
- Bahtiyar, göklerden in, yavaş yavaş.

1977

¹ hal: kurumaya başlaması

² den: ilk ak

³ zillemek: bir noktaya bakmak

⁴ yenen tek yenir: iner gibi iniyor

¹ zehr-i mar: yılan zehri. Burada "Allah belanı versin" anlamına

Haksız İşten Sakla Beni

Ulu Tanrım, yardımcım ol,
Arzuma adakla¹ beni
Beni insan yaratmışsın,
İnsan gibi sakla beni.

Göl olmuşum dama dama,²
İlaç sürme sen yarama.
Bu sevdaya, bu merama
Daha fazla bağla beni.

Fikirlerim katar katar,
Biri atar biri tutar.
Yakınlara elim yeter
Kavuştur uzakla beni.

Ey ümidim, ey gümanım,³
Amaç haksı, nasıl danım³
Kurban olsun Hakk'a canım,
Haksız işten sakla beni.

1996

¹ adakla: nişanla

² dama dama: damlaya damlaya

³ danmak: inkâr etmek

Ne Sen Sensen, Ne Ben Benem

Gönül verdik, biz and içdik
Ahdimize döne döne.
Ama yine inanmadık
Ne sen bene, ne ben sene.

Çok çalıştık, kovamadık
Kalbimizden biz, şüpheni
Bayrak gibi ucaltmadık¹
Ne sen beni, ne ben seni.

Ben ki, senin bu dünyada
Hem sevincin, hem güssenem²
Bu eşsiz, bu sevdasız
Ne sen sensen, ne ben benim.

Bu uçuşu görmemişik
Ne dümensiz ne yelkensisiz
Biz ki, bütün olmamışık
Ne sen bensiz, ne ben sensiz.

1980

¹ ucaltmak: yüceltmek

² güsse: keder

Bulanır

Aranda¹ içtiğin suyun
Gözleri dağdan bulanır.
Bağ, bahçe çayır otundan,
Bostan alaktan² bulanır.

Vicdan haram bir tikedən,³
Namus küçük bir lekeden,
Sevgi kurulan teleden,⁴
Gönül kulaktan bulanır.

Mahal koymayıp sazağa,⁵
İndim düze, kalktım dağa.
Taş değer gezen ayağa,
Şalvar balaktan⁶ bulanır.

Bir eyhamdan,⁷ işareden
Oldu gönül peren peren.⁸
Söz değilmiş kalbe değen,
Bulanan haktan bulanır.

16 Haziran 1996

¹ Aran: Azerbaycan'da sıcak olan yerlerin adı

² alak: yabani ot

³ tike: lokma

⁴ tele: tuzak

⁵ sazak: çok soğuk hava

⁶ balak: pantolonun ayağın üzerine düşen kısmı

⁷ eyham: üstü kapalı ifade

⁸ peren peren: dağınık

İki Korku

(Rahmetli bestecimiz Kamber Hüseynli'nin hatırasına)

Benim dostum idi, şarkılarından
Toprak ıtrı gelen bestekâr Kamber.
Dillerde gezirdi, bizim bir zaman
Goşa¹ yazdığımız tatlı nağmeler.

Hoşuna gelende yazdığım şiir
Sözün alevine bürünürdü o.
Bir anın içinde tamam değişir,
Başka bir biçimde görünürdü o.

Şiiri kana kana o okuyardı.
Sözün nağmesine dalar, uyardı.²
Sonra dindirirdi yavaştan tarı
Makam nakışları, makam halları³
Süzülüp akardı parmaklarından
Külçe götürürdü söz dağlarından
Alırdı ilhamı sözden, şiirden
Boşala boşala dolan bestekâr.
Makamdan nağmeye geçerdi birden
Şiirin nağmesini bulan bestekâr.
Amma hemişe⁴

Ela gözlerinde bir keder vardı.
Bilirdim, zamanla gelmiş dös-döşe⁵
Odur ki, her yerde az konuşardı.
Kendi dememişti, bilirdim onu
Niçe yıl gabak⁶
Haps eylemişler.

¹ goşa: birlikte ² uyardı: kendinden geçerdi ³ halları: notaları ⁴ hemişe: her zaman ⁵ dös-döşe: karşık arşıya ⁶ gabak: evvel, önce

Günahı ne imiş, bilmezdim, ancak
Ne ben soruyordum,
Ne o diyordu.
Sohbet bu konuya yaklaştığı an
Sözü değiştirip tazeliyordu.
Açıkça görürdüm, gizli derdi var,
İnsanlar içinde çok zaman susar,
Hatalı sohbetten yan geçerd o,
Yüz ölçüp, bin ölçüp,
Bir biçerd o.

Niçe yıl zindanda azap çekeli
Dolandı hemişe o seksekeli⁷
Meğer yalnız o mu?
Hayır, hamımız⁸
Kaldı gözümüzde bütün kamımız.
Korku kayda⁹ oldu, adice kayda,
Korkudan don¹⁰ biçti sırtına yıllar
Bu memleket kadar hapishanede
Tutsak olmadık mı hepimiz meğer?

Gülmedi bir defa yüzüne yıllar,
Küçük barakada yaşardı Kamber.
İçinde defn etti derdi serini,
O bildi, yok imiş yazıya bozu.
Tar üste yarattı nağmelerini,
Ne royalı¹¹ vardı, ne piyanosu.
Elyetmez zirveye daim can attı,
Yücelik aşkına yazdı, yarattı.

⁷ seksekeli: ihtiyatlı ⁸ hanımız: hepimiz ⁹ kayda: kaide ¹⁰ don: elbise ¹¹ royal: büyük piyano

Amma ne yapmalı, beğenmediler,
"Kamber tar üstünde yazar." dediler.
Güya saz avazı, guya tar sesi,
Ulu dedelerin ulu nağmesi
Uyuşmaz bu çağın öz ahengine,
Asrımız sığışmaz saz ahengine.
Ruhumuz kovuldu musıkimizden,
Uyduk uzun yıllar caz ahengine.
Bir soran olmadı, ey kardaş, neden
Aceb baş yerine ayak terpeden,¹²
Bizi semalardan yere indiren,
Yaban kapısında veyillerindiren,¹³
Basit Rok-En-Rollar göğe yücelsin
Üzeyir mektebi¹⁴ öksüz mü kalsın?
Nere çekersiniz musıkimizi,
Cahil mi sandınız bu kadar bizi?

Amma o hainler vardı şerefe,
Kamber bir defa
Bana gileyildi¹⁵ yaşantısından,
Yüreğim sıkıldı...
Sordum ben ondan:

"Ya seni ne için hapsetmiştiler?
Birden barut gibi patladı Kamber:
"Bilmirsin? Dünyayı lanetlenmişim.
Eller atası'na¹⁶ düşman demişim.

¹² ayak terpetmek: müziğe ayakla tempo tutmak ¹³ veyillendiren: boşuna gezen ¹⁴ Üzeyir Hacıbeyov: büyük Azeri bestecisi ¹⁵ gileylenmek: şikâyet etmek ¹⁶ "Eller atası" derken Stalin kastediliyor

Bu büyük ülkeyi saldı ne güne.
O gaddar, o zalim müthiş zulmüne
Bir defa demedi, hevesti, besti,¹⁷
Düşünen keslerin¹⁸ başını kesti.

Neyise andı.
Birden dayandı¹⁹ ...
Anladım onu.
Ben başa düştüm²⁰
Niye birden bire tutulduğunu.
O dayanamadı, birden konuştu,
Sonra dediğine pişman olmuştu.

O susup dinmemiş, susarken hele
Onun esiriydi kalbinin sözü.
Dözmedi²¹ patladı, öz esirine
Dönüp esir oldu şimdi o, özü²²

Korkuya düşmüştü dediklerinden,
O birden sarardı, o birden sustu.
İhtimal, çekindi, o, korktu benden
Düşündü: "Bu şair belki casustu."

Sana belli değil bu hal, ey civan,
Korkarduk doğmaca kardaşımızdan.
Babasını satan az olmamıştı,
Yalnız yaşlılara bu hal tanıştı.
Rütbe sata sata, yer sata sata,
Çokları saygı da kazandı bol bol.

¹⁷ bestî: kâfidir ¹⁸ keslerin: kimselerin ¹⁹ dayandı: durdu ²⁰ başa düştüm: id-
rak ettim, hissettim ²¹ dözmedi: dayanamadı ²² özü: kendisi

O vakt şüpheliydi oğuldan ata,
Gelinden kaynana, atadan oğul.
O vakt susardılar hayırda, şerde,
İdraki, vicdanı ezerdi şüphe.
O zaman evlerde, idarelerde
Kara²³ kâbus gibi gezerdi şüphe.
Yaman hızlı idi şüphenin atı,
Hepimiz kul idik, o beydi ancak.
Birin birine münasebeti
Şüpheydi, şüpheydi, şüpheydi ancak!

Öyle ki, korkardık birbirimizden,
Korku saçılırdı gözlerimizden.
Gerçeği, mertliği önledi korku,
Bir eser kalmadı vakarımızdan.
Öyle canımıza işledi korku,
Aktı kan yerine damarımızdan.

Sahrada yeşeren bir kankal²⁴ gibi
Bizim içimizde kök attı korku.
Yalanla hakikat arasındaki
Helal sınırları dağıttı korku.

Boğup hakikati yalan övündü,
Asıl manasını yitirdi söz de.
Yalan yüzümüzde gülüşe döndü,
Hakikat ağladı yüreğimizde.

Yalanın hükmüne hak eğilince
Eğri kanatlandı, eğri dağ aştı.
Hakikat yürekten dile gelince
Yolda yetmiş defa mayallağ aştı.²⁵

²³ kara: siyah ²⁴ kankal: yabani ot ²⁵ mayallağ aşmak: takla atmak

İhtimal, düşündün bu dem, ey civan,
Aceb kanun, kayda yokmuş o zaman?
Cellat ne isterse yapabilirmiş,
Ona hangi kanun bu hükmü vermiş?
Nasıl söyliyeyim sana ben şimdi?
İnsan her azaba, vallah, dözendi.²⁶
Kanundan korkmazdık, o yıllarda biz,
İnsandan korkardık, insandan yalnız.
Mutlak hakim idi o vakit bir baş,
Onun iradesi herşeydi ancak.
İnsanlar kanuna değil, a kardaş,
Kanun bir insana tabiydi ancak.

-Bağışla, kızıştım,- söyledi birden,
Kendimi, sözümü bilmirim bazen.
Bir ızdırap duydum onun sesinde,
Kamber de haklıydı öz şüphesinde.
Onun şüphesini dağıtım diye
Dediği sözleri destekledim ben.
- O, düşman kesilip -dedim- ülkeye
Cavitler²⁷ sürülüp öz vatanından.
... Daha konuşmadı, dinmedi Kamber.
Anladım, dediği o doğru sözler
Taş gibi asılıp omuzlarından
Yazık korkuyordu galiba benden.

²⁶ dözmek: dayanmak ²⁷ Cavit: 1937 yılında Sibirya'ya sürgün edilmiş Azeri şairlerinden biri

II

Kambergilden dönünce fikir beni apardı,²⁸
Korku, telaş içimde bir fırtına kopardı.
Akla geldi o sohbet
O giley,²⁹ o şikâyet.
Birden bire tutuldum,
Ele bil iflic³⁰ oldum.
İttihamcı gözüyle bana bakan duvarlar.
Gördüm, gelir üstüme.
Eli kanlı o cellat.³¹ Durup benim kastime

Sövdüm özüm özümü
Dedim, "Ey evi berbat,
Niçin mendil bağladın ağrımayan başına?
Niçin soğuksu kattın sen sıcakık aşına?
Celladın adresine Kamber'in o sözleri
Kasten demediğini ne bilirsin peki sen?
Bin bin günahsızları dün günahkâr gördüler.
Cavit gibi masumu vatanından sürdüler.
Ülkenin başkanını düşman adlandıranı
Azad ederler mi hiç?
Burada mantık hanı?
İnanamam ben buna
Onun lanetlerinin samimi olduğuna.
Güzerandan, zamandan kasten sohbet salırmış,
O, benden söz alırmış.
Ben aptal da söyledim yüreğimden geçeni."
Kıvrıldım yatağımda, yatmadım o geceyi.
Yumşak yorgan döşekten bin bin diken batırdı

²⁸ apardı: götürdü ²⁹ giley: hayıflanma ³⁰ iflic: felce uğramak ³¹ cellat derken Stalin kastediliyor

Bedenime öyle bil.
Bu, adi³² diken değil.
Korku dikenleridir bedenimi dağlayan.
Benim geleceğimdir yüreğimde bu gece
Matem tutup ağlayan.
Dedim, nerden bilirim,
Belki ele bu gece tutacaklar beni de?
Üç ay önce geceyken meğer tutmadılar mı
İsmihan'ı, Azeri, bizim Gülhüseyn'i de?³³
Ben onlardan iyiyim? Yok, ben de onlar gibi
Tutamadım dilimi.
Dağ başında uçardım, birden çamura düştüm,
Dilimden tora³⁴ düştüm.
Yok yok! Bu olamaz,
Kamber beni küçültüp kendi yücelebilmez.
O, kendini bu kadar yere düşürür mü hiç?
Sanatkâr, sanatkârı güdaza verir³⁵ mi hiç?
Tühh! Bu ne söz idi ben konuştum? Dünyadan
Habersiz naşı³⁶ gibi?
Meğer otuz yedide hapsedtirmedi mi
Kalem yoldaşlarını öz kalem yoldaşları?³⁷
Hele lanet okları, hele töhmet taşları
Atılmayıp onlara.
Başkasının yerine
Sanat zirvelerine kalkıp yücelenlere.³⁸
Şimdi de bak, bu Kamber...

³² adi: normal, basit ³³ O zaman hapsedilmiş üniversite öğrencileri ³⁴ tor: tuzak ³⁵ güdaza vermek: suya düşürmek, yok etmek ³⁶ naşı: acemi, anlamayan ³⁷ 1937 yılında Azerbaycan'dan yaklaşık 28 bin Azeri aydınıni Si-birya'ya sürdüler ³⁸ KGB istediği şahısları tutuklayabilmek için; örneğin iki şairden birini çağırıp diğerinin aleyhine yazı yazdırırdı. Daha sonra yazılan bu yazı delil kabul edilir ve istenilen şahıs hapsolunur, yazan ise ödüllendirilirdi.

O, meğer
Kalem yoldaşlarını gelecek şöhretine
Kurban verip yücelen,
Hiyanetten öc alan.
Kimselerden iyi mi?
Çiğ süt emmiştir insan, hayrı da var, şeri de;
Ben ki, bundan haliyim;³⁹
Çiğ süt emmiş insana
Niçin inanmalıyım?
Ben bu düşüncelerle böylece kavrulurken,
Boşalırken, dolarken
Kapımızın önünde araba durdu, Allah,
Arabadan inip de
Birisi yol geçenden ne ise sordu, Allah.
Ev başıma dolandı
Dünya bir an içinde
Dönüp kara zindana nasıl balacalandı.⁴⁰
Soğuk ter bastı beni.
Dedim, dar ağacından öz dilim astı beni.
Motor sesi işittim.
Araba kapıları kapandı tarak tarak.
Gitti... Şükür Allaha!
Bu hatadan kurtulsam, çarmıha çekseler de
Ağzımı kapatırım, ben konuşmam bir daha.

³⁹ haliyim: haberdarım ⁴⁰ balacalandı: küçüldü

III

Geçti yüreğimden bu an ah, neler;
... Beni hapsedmeğe ne vakt gelseler,
Mutlak arşivime başvuracaklar,
Yazımı, bozumu arayacaklar.

Düşündüm, neyim var karadan, aktan?
Baktım öz içime bir an yad gibi,⁴¹
Gecenin yarısı kalkıp yataktan,
Döktüm masam üste şiirlerimi.

Gördüm ki, İlahi, yayınlanmayan
Ne kadar şiirim var, yazı bozum var.
Başka bir göz ile okuyunca ben
Gördüm, her mısradan niçe yozum⁴² var.

Düşündüm, bunları bir bir yazarken
Hangi duygularla yaşamışım ben?
Yürek sıkılırken, gökte ve yerde
Nasıl kanatlanıp hayalim benim?
Aşır sınırları bu şiirlerde
Hakikat arayan amalım benim.

Bilmem kim yarattı bu serhadleri?
Kim saldı kalıba fikri, hayali?
İdrak çığırına düşenden beri
Çerçeve tanımaz insan kemali.

⁴¹ yad: yabancı ⁴² yozum: açıklama, yorum

Yazmayabilmezdim bütün bunları
Gönlümü sarsıtan burulganları⁴³
Yazıya geçirip dinlenmişim ben.
Ne yapmak, bu gelmiş benim elimden.
Arşivimde yatan şiirlerime
Müfettiş gözüyle bakıp titredim.
"Bunlar ele geçse, benim derime
Vallah, saman teper o cellat." dedim.

Alışıp yandığım yıllardan beri
Duyup düşündüğüm bu şiirleri
Şimdi öz elimle yakayım mı ben?
Onda dönmez miyim hakikatimden?

Söyle, hakikatin ne imiş senin?
Kimdir hakikate bakan, ey yazık.
Sen şimdi çalış ki, o kan içenin
Eline geçmesin yakan, ey yazık.

Yani yakayım mı, ya çarem nedir
Söyle, hayatına kim biganedir?
Kim ister dünyada birgün görmemiş
Arzular aşkına ömür sürmemiş
Zindan köşesinde yanıp kavrula.
Uzak sürgünlerde ömrü kahr ola?

⁴³ burulgan: iç sancısı

Verdim kararımı!
Aman, el-aman!
Dünyadan hakikat, adalet uman
Şiirlerimden
Tongal⁴⁴ çatmalıyım, tongal çatmalı!
Fikrimi, hissimi, duygularımı
Ömrüme, günüme müfte⁴⁵ satmalı!
... Yanar haksızlığa karşı yükselen
Akidem, mesleğim, hayırım şerrim;
Yanar rezaletle yüz yüze gelen
Korkmaz satırlarım, er şiirlerim.

Yanar nalelerim, şikayetlerim,
Yanar zamaneye isyanım yanar.
Yanar arzularım, hoş niyetlerim,
Düşüncem, hayalim, vicdanım yanar.

Yanar bu dünyada ayak izlerim,
Yanar arzularım, kışkırtılarım.
Yanar o hakiki, doğru sözlerim,
Yanar yüreğimin hıçkırtıları.

Yanar hedefini düzgün belleyen⁴⁶
Açık muhabbetim, açık nefretim.
Yanar milletime hakikat diyen
Riyasız, boyasız sözüm, sohbetim.
Dünyadan dünyaya gileyim⁴⁷ yanar.
Yanan şiirlere yüreğim yanar.
Yanar, ateş ile beni yandırır,

⁴⁴ tongal: toplayıp yakmak ⁴⁵ müfte: bedava ⁴⁶ belleyen: tayin eden ⁴⁷ giley: şikâyet

Kalbimden süzülüp akan her şiirim.
Bir anlık zulmeti ışıklandırır
Yanan duygularım, düşüncelerim.

Gördüm öz özümü bu ışıktaki ben,
Gördüm ayrılmışım öz fitratımdan.
Gördüm, sığınmışım dözüme,⁴⁸ ya Rab!
Düşman kesilmişim özüme, ya Rab!

Korkmadım, yandırdım bir katil gibi
Ben öz gerçeğimi, hakikatimi.
Çünkü emindim:
Hakikat yansa da mahvolabilmez,
İp gibi uzanır, kırıla bilmez.
İnanırım ben,
Haman o hakikat, vakt gelecektir,
Başka birisinin dilile hükmen
Deyilecektir.

Yakılan sözlerin od-alevinden
Bedenim üşüdü, yüreğim esti.
Bir nece⁴⁹ şiirime kıymadım ancak
Dedim, kifayetti.
Dedim, ta... bestî.⁵⁰

Bir nece şiirime kıymadım o gün,
Sararmış sayfalar durur bugün de.
Haman şiirleri⁵¹ gelecek için
Gizlettim annemin protezinde.⁵²

⁴⁸ dözüml: tahammül ⁴⁹ bir nece: bir kaç ⁵⁰ bestî: yeter artık ⁵¹ haman şiirler: bahsi geçen (yakımayan) şiirler ⁵² annemin bir ayağı protez idi

Ağır gam yüküdür bunlar bir ömrün,
Açılsın, dökülsün diyorum bugün
Duyan yüreklerin gizli sırları.

Ey genç okuyucum, bu şiirleri
Koruyup ben bugün ilettim sana,
Şimdi de veririm müzakerene.
İsterim bilesin, yüreklerimiz
Susmadı... Gölgede yatan olmadık.
O vaktler kahraman olmasak da biz
Yalana aldanan nadan olmadık.

Damla Damla

Pınar oldum çağladım,
Susuz kalan çöllerin
Haline kan ağladım.
Çimenlere çilendim.
Aktıkça nağmelendim
Tez yolumu kestiler,
Ağzıma taş bastılar.
Öyle fikir ettiler,
Kâh mıha, kâh da nala
Döven amalsızmışım.
Ama gerçek şudur ki,
Gür akabilmesem de
Damla damla sızmışım.

Deniz değil, göl oldum,
Akıp çukura doldum.
Öz derdimle doluydum
Dibimi oydu, oydu.
Yer altından taşları,

Kayaları döşledim.¹
Enine becermedim,
Derinliğe işledim.

Dalga fırtısında
Dibde yatan taşların,
Maksadına varan yok.
En görünür her göze
Derinliği gören yok.
Dediler dayazmışım.²
Bir çukurdan baş alıp,
Öz yolumu azmışım³

Ben yolumu azmadım,
Bana "Az" deyenlerin
Fikrini azdırmışım.
Onun öz meramını
Kastına yozdurmuşum.⁴
Kanım Korkut kanıdır,
Ben evvelki damarım.
Damla damla damarım,

Damlamı saklamarım.
Damla damar, göl olur,
Çığır dönüp yol olur.
Bir yanıklı sazım ben
Hala çağlamazım ben.
Yavaş yavaş dinmişim,
Arzuma köklenmişim.
Sesleri şu kök üstte
Sesliyen avazmışım.

¹ döşledim: sinemi gerdim ² dayaz: derinliği olmayan, sığ ³ azmak: yolunu sapmak ⁴ yozdurmak: yorumlamak

Dert kaynaklı elemim,
Kâğıt üste kalemim.
Nefretimi demeye
İmkânım olmayınca
Ben sevgimi yazmışım.

Soğan

Soğan kabuğuna baktı, düşündü.
Başını salladı, o bana döndü.
Dedi: "Sert olacak kış, bu yıl yaman."
Dedim: "Neden bildin?"
Dedi: "Kabuktan."
Kalındır, demek ki, sert gelecek kış.
Tabiat eskiden müdrik yaranmış.
Doğa aynasıdır kaydanın, yönün,
Dağı yaratmamış ona yol seçer.
Soğanı soğuktan korumak için
Onun libasını o, kalın biçer.

Ehsen¹ bu libasa, dona,² tabiat,
Sen bu cömertlikle nesin, nesinmiş?
Ey ana tabiat, ana tabiat
Bilmirdim, bu kadar rahimlisenmiş!
Acı soğan gibi, nihayet ben de
Evladınım senin, yavrunum senin.
Ben de üşüyorum, bana gelende
Rahmin nerde kaldı, ey anam, senin?

¹ ehsen: aferin ² don: giysi

Elem rüzgârında, gam tufanında
Soğuktan eserim, şimdi ben yetim.
Soğana kıymadın, senin yanında
Bir soğan kadar da yokmuş kıymetim?

Nedir bu fikirler, bu üzüntüler?
Yüreği bir verdin, azabı bin bin.
N'olurdu bana da tahammül kadar
Izdırap verseydin, azap verseydin.

Taş Kayalar

Öz fikrimi, düşüncemi,
Yüreğimde doğulmamış
Kâğıt üstte söz olmamış
Öz elimle boğan benim.

Hem de birkaç aslı nesli bilinmeyen
Piç zinakâr yavruları doğan¹ benim!
Fırtınalar karşısında
Öz yönünü değiştiren bir yelkenim.
Öz fikrini öz eliyle
Kürtaj eden katil benim!

Çitler bağı dolanınca
Bağ çitleri dolandı hey!
Fikirlerin çağlar seli
Bulandı hey...
Bulandı hey...
Sel bulunmaz

¹ doğan: doğuran

Kaya gibi karşısında bent olmasa,
Öz içinden oyulmasa.
Olmayaydı keş,² kayalar.
Taş kayalar, taş kayalar!

IV

Sen vaktin, zamanın hükmüne bir bak!
Zamandır her fikre yön veren, ancak
İnsan zaman ile gelir dös döse,³
İnsanı besleyen vaktır hemişe.⁴
Zaman var, hayali çeker zirveye,
Zaman var, mahv eder aşkı, niyeti.
Zaman var, insanı kaldırır göğe,
Zaman var, öldürür insaniyeti.
Zaman var, göğsüne gül takar yerin,
Zaman var, düşünen, duyan keslerin⁵
Ağzına taş basar, kalbi susturur;
Zaman var uçarur, zaman ve kurur.
Zaman var, yalana hakikat diyor,
Zaman var, gerçeğe baş eğdiriyor.

Bir de görüyorsun, o dündü dağlar
Tepeye el açıp dilenir bugün.
Yalanlar, gerçekler, haklar, nahaklar
Vaktin eleğinde elenir bugün.
Dün öz düzlüğünden yüze çıkmayan
Kendini vaktinde günahkâr sayan
Benim yüzükara, bu şiirlerim,
Bugün yüzaklığım, hakk sözüm oldu,
Yüze çıkması da bir lüzum oldu.

² keş: keşke ³ dös döse: yüz yüze ⁴ hemişe: her zaman ⁵ keslerin: kimselerin

V

Bütün devirlerde müstebit, gaddar
Akıldan, kemalden, fikirden korkar.
Çünkü o bilir ki, fikir, düşünce
Ne hudut tanıyor, ne sınır bilir.
Odur ki, müstebit herşeyden önce
Fikre, düşünceye düşman kesilir.

Fikir adamları onun kanımı!⁶
O iyi bilir ki, fikir gün gibi
Alışıp zulmete birden nur çiler
Boyalı sözlerle üstü örtülen,
Ağlarken gülen,
Hakikatleri
Görmeyen göze de gösterebilir.

Müstebit bilir ki, kemalin, fikrin
Göze görünmeyen kanatları var.
İdrakin yolunu kesmek çok çetin,⁷
İklimden iklime o uçar uçar.
Fikir sığabilmez hududa, hadde,
O, zora baş eğmez, güce eğilmez.
Fikir azad olan bir memlekette
Zulüm öz atını seğirdebilmez.

Sönmedi kalbinin gazabı, odu,⁸
Müstebit kılıcı koymadı kına.
Azadlık adına meydan okudu,
Fikrin, düşüncenin azadlığına.
Sustuk... Bahtımıza asi değildik,
Evet, dert şudur ki, biz öyle bildik

⁶ kanım: düşman ⁷ çetin: zor ⁸ od: ateş

Böyledir kayda.
Bizden bahtıyarı yokmuş dünyada.

Şarkı da okuduk: "Bahtıyarız biz,
Gül gibi açılıp dileklerimiz
El azattır.
Tel azattır.
Azat vatanda
Dil azattır."⁹

Hangi derdimizi demiştik ki, biz,
Üstelik, azattır dedik dilimiz?
Kaldı kitaplarda gerçeğin adı,
Ne kendi göründü, ne ayak izi.
Yalan konuşmaktan yüz kızarmadı,
Alkıştan kızarttık ellerimizi.

Bedbahtlık gölünde biz yüze yüze.
İnandık bahtıyar olduğumuza.
O kansız cellada bunlar gerekti,
Onun yalanları aktı her yere.
Yalnız sınırlara değil, o çekti
Demir perdeleri düşüncelere.

Perdeden o yanı görebilmedik,
Dondu düşüncemiz, dondu fikrimiz.
Demir perdeleri kırabilmedik.
Çevrildik fikirsiz korkuluğa biz
Celladın elinde alete döndük,
O nasıl düşündü, öyle düşündük.

⁹ Sovyet döneminde en çok okunan şarkı

Müstebit zulmünü doğrultmak için
Ahkâmlar yarattı, putlar yarattı.
"Ellerin atası" olup o, birgün
Kendini millete çok paha sattı.

"Yüceltti" yalancı şuarlar¹⁰ bizi,
Kütleştirdi beynimiz, hissimiz tamam.
Aldı elimizden düşüncemizi
Zulmün, istibdadın maskesi-ahkâm.

Müstebit değişti tarihimizi,
Biz kâh midiyalı, kâh filan olduk.
Silindi tarihten gerçeğin izi,
Bilmedik biz hangi atadan olduk.

Yadlar¹¹ sahip çıktı servetimize,
Sahip çıkmadılar bize, ya neden?
Yetim evi oldu bu dünya bize,
Baba arıyoruz şimdi özgeden.¹²

De, nereye sığar, nere ey zaman,
Bu kadar tahkire halkın dözmesi¹³
Dede Korkut gibi dedesi olan
Milletin kendine dede gezmesi.¹⁴

Gör ne güne saldı müstebit bizi,
Ay anam, nerdesin, ağla bu derde.
Öyle karıştırıp tarihimizi
Başını yitirip tarihçiler de.

¹⁰ şuarlar: sloganlar ¹¹ yadlar: yabancılar ¹² özge: başkası, yabancı ¹³ dözmesi: dayanması, tahammül etmesi ¹⁴ gezmesi: araması

Başımız üstünde daima yumruk,
Kendi adımızı¹⁵ demeye korktuk.
Damga da vurdular hele bu ada,
Dandık¹⁶ korkumuzdan öz babamızı.

Kifayet değilmiş bu da cellada,
Değiştirdi binyıllık elifbamızı¹⁷
Yine azalmadı celladın kini.
O öyle düşündü, öyle bildi ki
Latın'a geçmekle biz yenileştik.
O, buna dözmedi... On yıl geçmemiş
Celladın emriyle Kiril'e geçtik.

Böylece karardı benliğin şamı,¹⁸
Bulandı dilimin billur çeşmesi.
Bir soran olmadı, alfabede mi
İhtiyar bir halkın yenileşmesi?
Eğer böyledirse, adalet nerde?
Neden değişmedin öz alfabenin¹⁹
Sen yani aptal mı zannettin beni?

Senin sadık kulun, benim yurttaşım,
O yerli rahberim, cahil kütbaşı²⁰
Sustu, konuşmadı, yumdu ağzını.
Çünkü anlamadı, anlayamazdı
Senin maksadının asıl mağzını.²¹

Sen kanıp, düşünüp geçtin bu kes de
O gün geçmişimden intikam aldın.

¹⁵ kendi adımızı: yani Türk olduğumuzu ¹⁶ danmak: inkâr etmek ¹⁷ elifba: alfabe ¹⁸ şam: mum ¹⁹ burada Gürcü alfabesinin değiştirilmemesi katediliyor ²⁰ o zaman Azerbaycan'da part isekreteri olan M.C. Bağirov kastediliyor ²¹ mağza: içeriğini

Benim bin bin yıllık tarihim üste,
"Şalako"²² oynadın, benden kam aldın.
Bir düşman kesildin bana o ki var,
Bin yıllık ruhumun tuttun yasını.
On yılda kaç defa değişmek olar,
Bir halkın binyıllık alifbasını.

İtiraz olmadı mı?
Oldu: Bir nefer;²³
Ona her taraftan göz belerttiler,
-Başkan diyen söze ne müzakere?
Ona canımızı kurban verimiz.
Alfabe nedir ki, gerek olursa
Ana dilimizi değiştiririz.

Niçin değişmesin bu aptal satkın
Ata dili varken ana dilini?
Böylesi turp ekti başında halkın,
Sattı vatanını, sattı elini.
Bunu diyen oğul, hemen o anda
Başkan atasından rütbe dilendi;
Bir hafta geçmemiş o, rütbelendi.

Ya itiraz eden? Onun kaderi?
Attı herşeyi.
Bir müddet Bakü'den köçünü çekti,²⁴
Yoksa Cavit²⁵ gibi sürülecekti.
Alfabe değişti,
Buna övündük.
Bilmedik, rişesiz bir dala döndük.

²² şalako: Gürcü rakı ²³ nefer: kişi ²⁴ köçünü çekti: göç etti ²⁵ Cavit: Hüseyin Cavit, 1937 yılında Sibirya'ya sürülen Azeri şairlerden birisi

Biz öñü görmedik öz yaşımızdan,
Nesiller arası kırıldı bağlar;
Kovulup silindi yaddaşımızdan²⁶
Kurulan çadırlar, yanan ocaklar.

Vatandan kovuldu ana dilimiz
"Ana dili" dedik gelme, yad²⁷ dile.
Arapça konuştuk ölülerle biz
Rusça kırıldadık diriler ile.
Öz ana dilimiz "lallığımızdan"²⁸
Ölüye küfr oldu, diriye zindan

Nerde Banu Çiçek? Nerde Kazan Han?
Biz ki, ruhu asil, kanı asildik.
Korkut kanı aktı damarımızdan,
Özümüz Korkut'a düşman kesildik.

Doğu'dan Batı'ya at süren babam,
Benim oğuz babam, benim han babam
Taze kitaplarda bana yad oldu,
Soy soya karıştı, kök unutuldu.

Elene bilmedik, kaldık elekte.
Gör, nasıl kökünden saptı bu millet.
Yapık dakmalarda, köyde kesekte²⁹
Yine de milleti sağladı millet.

²⁶ yaddaş: hafıza ²⁷ gelme yad: yabancı ²⁸ lallık: dilsizlik ²⁹ köyde kesekte:
köyde şehirde

VI

Sayfa sayfa çevirdim düşüncemi, fikrimi:
"Sabah açılan gibi"³⁰
Gideceğim yanına.
Ant verip vicdanına
Diyeceğim, amandır,
Dünkü dediklerimiz baştan başa yalandır.
Bir diş bilsin, bir dudak.
Seni desteklemekçin öyle dedim ben ancak.
Aslında çok severim ben o dahi rehberi,
Odur bize bahşeden bu bahtiyar günleri.
O bizim bu dünyada tek güven yerimizdir,
Düşünen beynimizdir, gören gözlerimizdir."

"Ben ne hata eyledim" diye sabaha kadar
Öz özüme deyindim³¹
Sabah açılan gibi kalkıp çabuk giyindim.
Birden kapı dövüldü...
Bize kim gelebilir sabahın bu çağında?
Aynanın kabağında³²
Gördüm esir bedenim.
Kapıyı açmağa da hiç cüretim yok benim.
Şimdi ne yapayım ben?
Dün Kamber'e dediğim KGB'ye ulaşmış
Belki dünkü geceden.
Gelmişler götürmeğe galiba şimdi beni.
Dün nereden bilesin yarınki facieni?³³
Kapı bir de dövüldü.

³⁰ sabah açılan gibi: sabah olunca ³¹ öz özüme deyindim: kendi kendime söyledim ³² kabağında: önünde ³³ facieni: faciayı

Bir de, bir de dövüldü.
Gelen kimse, görünür, kaskına ulaşmamış
Burdan giden değildi...
- Kimsin?
- Benim, a kardeş.
Bu Kamber'in sesiydi.
Bu da bana bes³⁴ idi.
O, şahit gibi gelip yüzüme vurmak için,
Beni susturmak için.
Ben kapıyı açınca
O, üstüme atılıp boynumu kucakladı.
Hüngür hüngür ağladı.
Bakındı yazık yazık
O bir sola, bir sağa.
Dünkü sohbetimizi başladı çabuk çabuk
Başka yöne yormağa:
- Şaka ile demiştim, vallah, ben o sözleri;
Aslında çok severim ben o dahi önderi.
O, bizim bu dünyada tek güven yerimizdir,
Düşünen beynimizdir, gören gözlerimizdir.
Anladım derhal onu.

Sustum... Bu yorumların ak yalan olduğunu
Hissederken, kanarken.
Bir gün sonra o ve ben sözümü danarken³⁵
Riyakâra döndürdü vakt hem onu, hem beni,
Benim gibi yatmamış o da bütün geceni.³⁶

Ağustos 1988

³⁴ bes: kâfi, yeterli ³⁵ danmak: inkâr etmek ³⁶ geceni: geceyi

B-11620

Bahtiyar Vahapzade, sadece Azerbaycan'ın değil Türk dünyasının da en tanınmış şairlerinden biridir.

O aynı zamanda Türkiye'de en çok kitabı basılan edebî şahsiyetlerden biri olarak da dikkati çeker. Çünkü Vahapzade, Türk halkının gönlündeki Azerbaycan imajına uygun görüntüyü veren, Türk okuyucusunun beklentilerini büyük ölçüde karşılayan bir şairdir.

Vahapzade her şeyden önce halkını liyakatle temsil ediyor. Daha 1950'li yıllarda Sovyet yönetiminin güçlü ve zorba dönemlerinde yazdığı unutulmaz *Gülistan* manzumesinde Azerbaycan'ın ikiye bölünmesini, millî ve manevî değerlerinden koparılıp sömürgeleşmesini dile getirdiği için partinin gazabına uğramış, ama halkının günümüze kadar devam eden güven ve sevgisini kazanmıştı.

Sovyet yönetiminin yok saydığı, dile getirilmesinden hiç hoşlanmadığı, burjuva cemiyeti hastalıkları olarak damgaladığı rüşvet, iltimas, ahlaksızlık, adaletsizlik gibi sosyal problemleri; ana dili, vatan ve millet sevgisi gibi millî konuları; ferdi -ve aslında beşerî- his ve heyecanları bir filozof şair olarak değişik cepheleriyle ele almış, halkıyla bütünleşmesini bilmiştir.

Vahapzade dergilerdeki şiirleriyle tanınmasına rağmen Türkiye'de geniş okuyucu kitlelerine bizim 1979'da yayınladığımız ilk kitabıyla ulaşmıştı. Şimdi de onun son yıllarda yazdığı şiirlerden bizzat kendisinin seçtiği bir güldesteyi okuyucularımıza sunuyoruz.

Bu kitabın da beğeniyle karşılanacağından eminiz.

ISBN 975437273-X

9 799754 372730